

◆ дивовижні світи ◆

Альбін Альвтеґен
Карін Альвтеґен

Ключ від Позасвіття

Зі шведської переклав
Володимир Криницький

Львів
Видавництво Старого Лева
2020

УДК 821.113.6-31
А 58

Серія «Дивовижні світи» заснована
Видавництвом Старого Лева
у 2007 році

Дванадцятирічний Лінус з мамою і сестрою Ліннеєю їде на літо в Тракеборг, у химерний дерев'яний будинок, що вже багато років стоїть пустою після таємничого зникнення його дивного власника. Здавалось би, літо буде нудне й нецікаве, але вже в першу ніч хлопчик чує дивні шуми в стінах, а невдовзі починають зникати речі. Коли ж Лінус вирушає оглядати будинок, під поламаними дошками підлоги знаходить загадковий ключ. Хто його заховав і що він відмикає? Про це ви дізнаєтеся зі сторінок фентезійної повісті «Ключ від Позасвіття» шведських письменників Альбіна й Карін Альвтеген.

Перекладено за виданням:

Albin Alvtegen, Karin Alvtegen. Nyckeln till Hinsides
Brombergs Bokförlag, 2016.
ISBN 978-91-7337-795-9

- © Альбін Альвтеген, Карін Альвтеген, текст, 2016
- © Володимир Криницький, переклад зі шведської, 2020
- © Тетяна Якунова, обкладинка, 2020
- © Видавництво Старого Лева, українське видання, 2020

Усі права застережено

ISBN 978-617-679-596-4

Присвячуємо Ельвіну й Ліні

Розділ перший

Ми бачимо лише те, у що віримо.

Колись давно Лінус прочитав це в одній книжці. У пам'яті не збереглася її назва — лише ці слова виблискували, мов коштовне каміння.

Цей спогад став його таємною втіхою.

Відтоді він почав шукати все дивовижне навколо. У лісі виглядав тролячі стежки й сліди казкових істот. У місті зазиравав у вузьенькі провулки, видивляючись щось більше, ніж просто похмурі фасади. А якщо це таки правда? Може, те, у що він вірить, насправду існує і він таки знайде двері до крамнички магічних предметів? Як же йому хочеться знайти чарівний камінь чи якийсь зілля, що могло б змінити все на краще! Щоб мама знову була щаслива. Щоб тато повернувся.

І щоб його сестричка Ліннея була здорова.

Але він нічого не знаходив. Ніяких тролів чи ельфів. Ніяких магічних дверей. Анічогісінько. Ніби світ хотів переконати його, що все дуже-дуже сумно.

І що старший Лінус ставав, то важче було шукати далі.

І коли йому виповнилося дванадцять, він припинив пошуки.

Лінус і Ліннея — близнюки. Вони справді дуже схожі, але на цьому й усе. Між ними не було тих відмінностей, які бувають між братами й сестрами: наприклад, щоб Лінус ненавидів броколі, а Ліннея жити без неї не могла. Ні, Ліннея броколі ніколи навіть не куштувала. Її годували через невеличку дірочку в шлунку. Ліннея не говорила й не рухалася. Можливо, навіть не чула, що їй каже брат.

Так було від самого її народження. Акушерка, яка приймала пологи, одразу помітила: щось не так. Дівчинка мовчала й не ворушилася. Тому Лінуса дали мамі на руки, а лікар у цей час оглядав Ліннею. У неї знайшли ушкодження мозку і сказали, що вона ніколи не одужає. Ця звістка розбила мамі серце.

Перш ніж з'явилися Лінус і Ліннея, їхня мама працювала реставратором, відновлювала старі будинки. Вона любила старі будинки.

Якось вона натрапила на оголошення в газеті, і Лінус побачив, як мама засяяла.

— Поглянь, Лінусе!

*Здам в оренду
унікальний дерев'яний будинок
людині з умілими руками.
Живіть безплатно за допомогу в реставрації.
Надовго або на короткий термін —
розглянемо всі пропозиції!*

За кілька тижнів вони поїхали. Автомобіль був навантажений інструментами, фарбами й усім, що може знадобитися для роботи. Мама нетерпляче барабанила пальцями по керму. Діти сиділи на задньому сидінні. Лінус поринув у гру на мобільному телефоні.

— Лінусе, перевір, будь ласка, карту ще раз!

Він звів очі й побачив мамине обличчя у дзеркалі заднього огляду.

— Ти впевнений, що ми правильно їдемо? — запитала вона. — Ми вже мали б приїхати.

Лінус зітхнув і потягнувся по карту.

— Як ми могли заблукати? Останнє роздоріжжя було кілька годин тому.

— Так, — погодилася мама, — але невже це може бути так далеко?

«Мабуть», — подумав Лінус роздратовано й продовжив гру. Він не поділяв маминого захвату від можливості провести літо казна-де в старому будинку. Зовсім не поділяв. Але щира мамина радість варта була кількох нудних місяців. Окрім того, він одержав уживану «Плейстейшн-3» і вибрав три нових гри, причому одна з них була з віковим обмеженням «16+». Він знав, що для мами це була велика жертва. І з огляду на гроші, і з огляду на вікову межу.

У радіоприймачі щось затріщало.

— Ну знову, — сказала мама. — Якись дивні перешкоди.

— Мабуть, радіосигнал не сягає так далеко, — пробурмотів Лінус.

Мама кинула на нього швидкий погляд.

— Нам буде добре, Лінусе. Правда ж, це буде чудова відпустка в селі? Тільки подумай: у місті спека, пил, усі твої однокласники роз'їхалися. А тут і ми можемо собі дозволити поїздку.

Мама змовкла. Мабуть, шукала додаткових аргументів.

— І там є сад. Це ж буде чудово, що Ліннея зможе сидіти на свіжому повітрі, правда ж? Нам буде дуже добре, Лінусе, я переконана.

Може, вона навіть більше хотіла переконати саму себе. Лінус же з Ліннеєю, хотіли вони чи ні, сиділи на задньому сидінні. Утім, Лінус хотів. Дуже. Він хотів, щоб мама й далі була така щаслива, як тоді, коли потрапила на те оголошення.

Лінус нахилився до Ліннеї.

— Нам там буде добре, — прошепотів він. — Мама щаслива, а я покажу тобі сад.

Ліннея, як завжди, була десь у своєму світі. Лінус простежив за її поглядом. Так він міг хоча б бачити те саме, що й вона. Її рука безвільно лежала на бильці спеціального автомобільного сидіння. Це було так несправедливо — що він народився здоровим, а вона — такою хворою! Про це важко було навіть думати. Часом він прокидався серед ночі з думкою, що це його вина. Що під час пологів щось сталося і врятувати вирішили його. Мама запевняла, що Ліннея захворіла ще у неї в животі, але це не допомагало. Анітрохи.

Дорога через ліс, здавалося, ніколи не закінчиться. Надворі вже спадали сутінки. Золотаве світло літнього надвечір'я розсипалося у гілках дерев, нібито

значно вищих, ніж Лінус звик. Через це він почувався дуже-дуже маленьким.

«Навіщо будувати “унікальний дерев’яний будинок” у такій пущі?» — подумав Лінус.

З приймача знову почувся тріск, потім він остаточно змовк. «Чудово, — зринула думка. — Телефонного зв’язку теж немає».

— Глянь, Лінусе. Нарешті будинок. Зупинимося і спитаємося дороги.

У садку біля невеличкої хатинки старий на колінах рвав бур’яни. Мама опустила віконне скло автомобіля.

— Вибачте! — гукнула вона. — Ви часом не знаєте дороги на Тракеборг?

Чоловік важко підвівся і підійшов до машини. Його зморшкувате обличчя здавалося привітним, хоч і досить здивованим.

— Так, знаю, — старий глянув на вечірнє сонце. — Можу я запитати, яку ви справу там маєте?

— Ми там житимемо влітку.

Чоловік від здивування так підняв брови, що всі його зморшки ніби переповзли на лоба.

— Житимете в Тракеборгу? Невже там досі можна жити?

— Сподіваюся, що так, — усміхнулася мама. — Нам дозволили пожити там безплатно в обмін на невеликий ремонт.

— То ви матимете роботи там... — задумливо кивнув старий. — Я працював у них садівником, поки Вільгельм...

Він на якусь мить замовк.

— Поки Вільгельм ще там жив, я мав на увазі.

Чоловік кинув погляд у машину й побачив Лінуса та Ліннею.

— Привіт! — махнув він своєю садовою рукавицею.

Лінус помахав у відповідь.

Старий вказав рукою вздовж дороги.

— Їдьте далі цією дорогою, там за ліском звернете ліворуч. А якщо потім проїдете ще прямо, доїдете до озера з пляжем. Хай щастить! Як буде щось треба — не соромтеся, приїздіть.

Коли вони від'їхали, Лінус обернувся і ще раз помахав.

Садівник стояв і дивився їм услід. З виразу обличчя було видно, що він чимось занепокоєний.

Вузька дорога звивалася між пишними деревами. Обабіч неї росла висока трава. І раптом за поворотом... Мама різко загальмувала. Кілька секунд вони просто сиділи мовчки з роззявленими ротами.

Просто над ними навис велетенський будинок. Можливо, колись давно він був пофарбований, але зараз на стінах залишилося хіба кілька відлущених пластівців старої фарби. Тут і там зі стін будинку вибивалися балкони й прибудови, що їх знизу підтримували голови драконів. Половину фасаду заплів величезний плющ. З правого боку височіла вежа. Її шпильастий дах завершував флюгер у вигляді дивної тварини, схожої на змію з рогами.

Мама прокашлялася.

— Ну, це таки... унікальний будинок. Справді... незвичайний.

Лінус окинув поглядом ряд темних вікон. Щось зловісне висіло над цим будинком. Два високих вікна з обох боків від чорних вхідних дверей робили будинок схожим на монстра, що причаївся у хащах.

Краєм ока Лінус помітив якийсь рух і глянув на вежу. Штора на вікні поворухнулася. Мабуть, хтось із кімнати спостерігав за ними.

Цієї миті відчинилися вхідні двері. З будинку вийшла жінка у вигадливій блакитній сукні й черевичках на підборах. Її висока зачіска скидалася на велику булочку.

Лінус і мама вийшли з машини й пересадили Ліннею в інвалідний візок.

— Ось так, серденько, — погладила мама Ліннею по голові. — Тут ми проведемо літо.

Генрієта Рубенлев належала до тих дорослих, для яких дітей не існує. Вона привіталася з мамою, та навіть не глянула на Лінуса й Ліннею.

— Що ж, сад трохи заріс, — суворо сказала вона, — але це неважко виправити.

Вона швидко глянула на годинник і зайшла в будинок. Мама з Ліннеєю пішла слідом.

Лінус зупинився на сходах і подивився на високу траву. Корчасте дерево виросло зі старої теплиці з розбитими шибками. Щупальця плюща розповзлися по землі, як пліснява на гнилому фрукті.

Хлопчик почув із будинку владний голос Генрієти.

— Внизу нещодавно був ремонт, місця тут для вас достатньо. Дуже раджу не ходити нагору — дерево місцями трухле, й підлога може не витримати, тож я не гарантую, що там безпечно.

Лінус зайшов у будинок.

— Але я бачив якийсь рух у вежі. Там штора во-
рушилася! — зауважив він.

Генрієта глянула на нього так, ніби щойно вперше помітила.

— Ні, хлопче, ти не міг такого бачити. Там багато років нікого не було.

Мама скуйовдила йому волосся.

— То був просто відблиск сонця.

Лінус завмер. Невже йому справді здалося? Ні, це неможливо.

Він роззирнувся. Стіни величезного холу оббиті темними дерев'яними панелями. Нагору вели широкі сходи з різьбленими перилами.

— Який чудовий будинок! — усміхнулася мама. — То тут жив ваш брат?

— Так, — коротко відповіла Генрієта. — Для будинку недобре, коли він стоїть покинутий. Тому я і дала оголошення.

— А де зараз ваш брат?

Генрієта на мить стисла зуби.

— Вільгельм — неспокійна душа. Забагато читав. Чаклунство, чорна магія та інші нісенітниці. Він вважав себе великим вченим і збудував цей будинок для своїх ідіотських дослідів. І одного дня він поїхав. Просто зник, навіть не залишивши прощальної записки.

Вона зітхнула й поправила свою і так ідеальну зачіску.

— І весь клопіт звалився на мене. Аж поки він дасть про себе знати. Мені доводиться дбати про сімейний бізнес. Хоча змінилося не так і багато — від нього ніколи не було великої користі, — буркнула Генрієта.

Вона знову глянула на годинник.

— На жаль, я не можу все вам тут показати — мені треба встигнути на літак, а до аеропорту неблизько. Але ви матимете вдосталь часу, щоб оглянути будинок. Щодо ремонту, то я воліла б, аби ви почали з їдальні. Зробити більше ви навряд чи встигнете.

Вона холодно оглянула маму з голови до ніг і коротко зирнула на Ліннею.

— І ще одне. Можливо, я забула сказати про це, коли ми говорили по телефону. У будинку немає електрики — мабуть, щури погризли дроти абощо. Але холодильник і плита працюють від дизельного генератора, тож із цим усе гаразд. І я купила кілька газових ламп, запалите й носитимете з собою. На цьому, здається, все. До побачення!

Генрієтині підбори процокотіли підлогою, а наступної миті двері за нею зачинилися.

Немає електрики. Лінус чітко побачив, як його омріяні години гри з «Плейстейшн» розтанули, мов дим. Попереду — безмежно нудне літо!

Мама підійшла до сходів, сіла на нижню сходинку й зітхнула:

— Вибач, Лінусе! Либонь, це була дурна ідея.

Вона схилилася і затулила обличчя руками.

Лінусові стало до болю її шкода.

— Та ні, мамо! Зовсім це не дурна ідея! — завзято вигукнув він. — Нам тут буде класно!

Він підійшов і сів на сходинку поруч із нею.

— Не журися, мамо. Все буде добре! Будинок дивовижний!

Мама ледь усміхнулася — усмішка навіть не торкнула її очей.

— Мій милий хлопчику, — мовила вона, — що б я без тебе робила? Вибач, здається, поїздка мене трохи втомила.

Але він знав, що річ не лише в поїзді. Не дивно, що мама втомлена. Дванадцять років вона доглядала Ліннею. Робила все можливе, щоб її життя було якомога кращим. Годувала її. Мила. Розтягувала її нерухомі руки й ноги, масажувала бездіяльні м'язи. Весь її час забирала турбота про Ліннею.

Тато витримав лише кілька років. Лінус ледве міг згадати, як їм жилося до розлучення батьків. Потім іще кілька років він тиждень жив із мамою, а тиждень — із татом. Вони робили багато цікавого — читали книжки, рибалили, ходили в музеї. Були разом. Хай там як, це був хороший час, хоч Лінус і почувався винним — мама й Ліннея залишалися самі, поки його не було. Але найгірше відбувалося тоді, коли батьки зустрічалися. Ці натягнуті посмішки... Жодного поганого слова, але мовчанка — така гнітюча...

Зараз у тата нова сім'я. Дружина й двоє здорових дітей. Лінус відчував, що батько все менше й менше

згадує про нього. Турбота про нових дітей забирала все більше часу. Тепер Лінус уже навіть на тиждень не залишався у тата, лише іноді вечеряв з його новою сім'єю. Татові діти з гучним криком гасали навколо стола. Балувані діти, які звикли одержувати все, чого тільки захочуть. Лінус усе більше мовчав, а його ніхто й не розпитував. Ні про нього самого, ні про Ліннею. Якось нова татова дружина бовкнула, що Ліннею варто помістити до спеціального закладу, і мама могла б далі жити повноцінним життям. Відтоді Лінус її зненавидів. Що вона знала про Ліннею? Вона її ніколи навіть не бачила! Хлопчик думав, що тато якось заступиться за маму, але той просто відвернувся і промовчав. Тоді Лінус відчув ненависть і до нього теж.

Спустилася ніч. Усеньке небо над Тракеборгом усіяло зірками. Лінус ніколи раніше такого не бачив — у місті не було темно. Він вивіз Ліннею на ґанок, щоб показати їй цю красу. Хлопець добре знав, де яке сузір'я. Він нахилив візок назад, щоб сестричка теж могла побачити небо.

— Он там Лебідь. Ти бачиш? А це Лев, — показав він.

Лінус окинув поглядом небосхил. Зірки блищали, як діаманти на чорному оксамиті.

— А там Дракон. Схожий на паперового змія, правда? Але в давнину люди думали, що це величезне вогнедишне чудовисько. Знаєш, коли я був малий, думав, що сузір'я справді схожі на свої назви. І вірив, що всі легенди про них — чиста правда.

Несподівано йому стало сумно — він зрозумів, як хотів би знову опинитися в тих часах. Тоді йому жилося значно веселіше.

— Тепер я вже знаю, що ці зірки просто випадково поєднані у якісь фігури. Вони навіть не схожі на лева, лебедя чи дракона.

Вони ще довго стояли на ганку, дивлячись на зорі, аж поки комарі так люто стали діймати, що хлопчик злякався — чи не вип'ють вони їм усієї крові.

Увечері, забравшись в ліжку у своїй кімнаті, Лінус відчув, як утомився за цей довгий-довгий день. Він дивився на кволий племінець газової лампи, що самовіддано намагалася поширити своє світло між темними стінами, оббитими дерев'яними панелями. Широка тріщина на стелі. Старі меблі. Залізне ліжко з бронзовими кулями на бильцях.

Хлопцеві дуже хотілося спати, але він вирішив не гасити світла. Кімната мами й Ліннеї — в іншому кінці будинку. Він запевнив, що не боїться темряви, але тепер шкодував про це. Легко бути сміливим, коли світить сонце.

Штора, що гойдалася у вежі.

Генрієтин брат, який просто зник.

Занепокоєний старий, якого вони зустріли дорогою.

Аж тут Лінус почув якийсь шум. Він налякано зіскочив з ліжка й освітив лампою кімнату. Знову тихо. Якусь хвилину він стояв непорушно й прислухався. Ось! Знову! Якесь дряпання. Просто біля нього! Звук, здавалося, долинав зі стіни.

Хух! Та це ж, мабуть, ті чортові щури!
Він поставив лампу й знову ліг у ліжку.
— Дякую, що зіпсували мені літо.
Він сильно грюкнув кулаком по стінці.
Одразу стало тихо.
Але всього на мить.
А потім хтось так само сильно стукнув у стіну по
той бік.

Розділ другий

Лінус здригнувся і прокинувся. Він довго прислухався, та було тихо. І тільки коли з-за штор до кімнати почало пробиватися вранішнє світло, він наважився знову заснути.

Остаточо прокинувшись, хлопчик сів на ліжку. Він притулив вухо до стіни — жодного звуку. Лише з саду чувся пташиний спів.

До кімнати долинув аромат свіжих вафель. Мало що могло зрівнятися у швидкості з Лінусом, який біжить по вафлі. За мить він зняв піжаму й кинув її на скрипучу підлогу. Зіскочив з ліжка, зашпортався і побіг до дверей, на ходу вдягаючи джинси.

Мама визирнула з-за дверей кухні.

— Ти не впав?

— Ні, зовсім ні! Невже в нас вафлі?

— Атож! Я знайшла тут стару вафельницю, — мама показала на предмет, який мовби примандрував із Середньовіччя.

Лінус сів на один зі стільців з високою спинкою й очікувально глянув на вафельну гору перед собою.

Навпроти сиділа Ліннея у своєму візку. Як він хотів, щоб і вона могла посмакувати!

— Привіт! — усміхнувся він до сестри.

— Вибач, що я вчора так піддалася втомі, — мовила до нього мама. — Сьогодні мені вже значно краще.

Вона сіла поруч із сином:

— Ти був такий терплячий, навіть не нарікав, що доведеться поїхати. Я знаю, що ти радше залишився б удома, але ж ми можемо постаратися і тут добре провести час? Цікаво буде попрацювати над цим будинком...

Він лише щось пробурмотів у відповідь, жуючи смачнезні вафлі. Мама всміхнулася, підвелася, залила останню порцію тіста в чорну залізну вафельницю й тихенько щось заспівала.

«Вона щаслива», — подумав Лінус задоволено.

— Ти добре спав? — спитала мама.

Лінус зам'явся. Сказати правду? Зараз, коли все так добре...

— Більш-менш, — зрештою зважився він. — Я чув дещо у стіні...

Мама всміхнулася.

— Напевно, щури. Ти бачив усі ті щурячі нори?

— Ага. Але це було щось більше. Не схоже на щура принаймні.

— Ну то, мабуть, це дошки рипіли. У старих дерев'яних будинках часто щось рипить і тріщить.

Лінус закусив губу і якусь мить помовчав.

— Але це більше було схоже на те, що хтось стукав.

Мама завмерла й повернулася до нього.

— Стукав?

Ну ось, тепер вона вже не усміхається. Лінус засмутився.

— Так, але... Звісно, це мені просто здалося крізь сон. Дякую за вафлі! Я збирався походити тут, оглянути все.

— Звичайно. Тільки пам'ятай, що казала Генрієта. Лише вниз.

Хлопчик пішов до дверей.

— Лінусе!

Він зупинився й озирнувся.

— Будь обережний, добре?

Він кивнув. Уже, мабуть, мільйон разів це чув. Набридло, звісно, але він знає, що мама просто дбає про нього. Насправді це означає: «Стережися, Лінусе, бо я не переживу, якщо з тобою щось станеться».

Коли Лінус був молодший, для нього за щастя було дослідити будинок на кшталт Тракеборга. Він міг бігати між кімнатами, фантазуючи про таємничі схованки й скриньки, шукати сліди домовиків у будинку й виглядати тролів у саду між деревами. Але зараз всього цього вже не залишилося. Він вийшов із кухні з газовою лампою в руці і без жодної думки про чари й магію.

Вздовж кухні тягнувся довгий коридор. На стінах висіли підсвічники у формі скоцюрблених пташиних лап.

— Круто! — промовив Лінус сам до себе. — Ну й смак був у того зниклого типа!..

Він зайшов до однієї з кімнат — це була величезна їдальня. Схоже, саме цю залу Генрієта загадала мамі відремонтувати. Посередині стояв довгий чорний стіл, біля нього — двадцять стільців. Уся поверхня стола була гладенька й блищала, лише з одного боку виднілися сліди від келихів і тарілок. Сумне нагадування про самотнього господаря за таким великим столом.

Лінус перейшов у наступну кімнату. Там було темно. Він розсунув штори й закашлявся від хмари пилу, що здійнялася навколо нього. Найперше, що хлопчик побачив, — великий орел із розправленими крилами. Опудало, звичайно. Утім, щоб це зрозуміти, знадобилося кілька секунд. Лінус роззирнувся. Стелі між першим і другим поверхом не було. Товсті дерев'яні стовпи підпирали балкон навколо кімнати. Нагору вели вузькі східці. Усі стіни заставлені книжками, тисячами книжок.

— Ого! — видихнув Лінус.

— Я точно знала, що бібліотека тобі сподобається.

Хлопчик обернувся і побачив у дверях маму.

— Я знайшла її вчора, коли ти вже ліг. Мабуть, він був особливий, цей Вільгельм. Цікаво було б із ним зустрітись!

— Або ні, — Лінус подивився на два перехрещені мечі, що висіли на стіні над каміном. Леза подряпані й зазубрені від постійного використання.

Мама простежила за його поглядом.

— Ти ж не торкався цієї старої зброї?

— Ну, я саме збирався взяти мечі й побитися сам із собою, — закотив очі Лінус, і мама вибачливо усміхнулася:

— Вибач. Я просто хочу...

— Щоб я був обережний. Знаю.

— Ти бачив мої сережки? — запитала вона. — Пам'ятаєш, такі золоті кільця з зеленими камінчиками?

— Ні. Але, здається, на тобі вони вчора були.

— Отож. Я поклала їх на тумбочку, коли лягала, а зараз їх немає.

Лінус підійшов до однієї з книжкових полиць.

— Мабуть, я поклала їх десь в іншому місці, — мовила мама й вийшла.

Лінус провів пальцем по корінцях книжок. Усі вони були зроблені з тканини або шкіри. Хлопчик витяг одну книжку навмання. На палітурці золотими літерами виблискувала назва: «Magicae Tempestatem». Один кутик почорнів.

У кінці кімнати — дерев'яні двері, обабіч них — рицарські обладунки. Панцир одного з рицарів увігнутий, мовби по ньому вдарили молотом.

Лінус підійшов до дверей. Ключ у замку ніби застряг. Лінус кілька разів спробував його повернути і вже думав покинути, аж тут замок відімкнувся. Він відчинив двері. У приміщенні панувала кромішня пітьма. Хлопчик засвітив лампу й побачив гвинтові сходи.

Мабуть, це ті, що ведуть у вежу.

Лінус закусив нижню губу. Генрієта казала, що дерев'яна підлога — трухлява. Але сходи ж залізні. Він

прислухався, упевнився, що мама пішла, і зачинив за собою двері. Обережно ступив на нижню сходинку. Вона не хиталася. Сходи були схожі на скручену в спіраль змію — такі подібні, що навіть страшнувало було до них торкнутися. Раптом хлопчик відчув, що по його руці щось повзе. З глухим зойком він змахнув рукою — на підлогу впав великий павук і побіг за сходи. Лінус зіщулився. Він ненавидів павуків. Ретельно обмацав одяг, волосся, пересвідчився, що більше цих тварюк на ньому немає, і лише потім пішов далі. Повільно. Крок. Іще крок.

Угорі над сходами були ще одні двері. У тьмяному світлі лампи щось зблиснуло. Химерна ручка, схожа на морду якоїсь рогатої тварини з кільцем у носі. Лінус потягнув за кільце — і двері розчинилися. Завіси заскреготали. З кімнати війнуло затхлим повітрям. Приміщення мало скруглені стіни. Хлопчик одразу впізнав вікно зі шторами. Вони були майже зсунуті, крізь щілину між ними пробивався промінь світла, в якому витанцьовували пилінки.

Саме тут хтось стояв учора, коли вони приїхали. Лінус знав, що йому не привиділося.

Долі лежала ведмежа шкура. На голові звіра поблискували чорні скляні кульки очей. Ведмідь здавався голодним.

Лінус підійшов до великого письмового стола з безліччю шухляд і коробок із пожовклими паперами. Уважно оглянув стіл. На стільниці розкладено шматок цупкої тканини. Хтось намалював на ній цілу сітку ліній, і на їхніх перетинах лежали різні камені.

Він узяв один, темно-зелений, і подивився на нього проти світла. У кімнаті жарко. Біля стола стоїть дивна металева конструкція — тонкі мідні кільця, на них — схожі на глобуси кульки різних кольорів. Посередині — найбільша куля з тримачем для свічки. Лінус крутнув одне кільце — і вся конструкція враз ожила. Хлопчина зрозумів, що то — модель Сонячної системи! Одначе... Він здивовано моргнув і трохи подумав. У цій моделі було тринадцять планет замість восьми. А там, де мала бути Земля, розташувалася планета з двома Місяцями.

Раптом краєм ока він помітив якийсь рух. Лінус обернувся. Побачив тільки хмарку пилу біля однієї з полиць. Він підійшов ближче. На запылюженій полиці виднілися сліди тонких пазурів. Хлопчик знову роззирнувся, аби упевнитися, що ніхто за ним не спостерігає. З неприємним відчуттям він вийшов з кімнати й зійшов униз сходами.

— Знайшов щось цікаве?

Мама, стоячи на колінах, прикріплювала плінтус у їдальні. У кутку стояли її ящик для інструментів та банки з фарбою. Ліннея сиділа біля вікна, можливо, навіть бачила щось за шибкою.

Лінус пробурмотів щось непевне у відповідь. Він не збирався розповідати мамі, що був у вежі.

— Я вийду з Ліннеєю в сад.

— Так, чудово. Буде весело, правда ж? А ти можеш іще й погодувати її? Там у холодильнику приготовлений шприц.

— Добре.

— Тільки обережно з битим склом біля тієї старої теплиці.

Лінус закотив очі, взявся за ручки візка і разом з Ліннеєю вийшов з їдальні.

У саду він сів у траву, спиною притулившись до яблуні. Висока трава накручувалася на колеса візочка, тому доводилося раз за разом її обривати. Але воно було того варте. Цей яблуневий закуток був найгарнішим місцем у саду, і Лінус хотів неодмінно показати його сестрі. Він сумно подивився на старий колодязь. Типова кам'яна криниця. Відро, корба, все як треба. Мама просила не підходити до неї. Боїться, що вони можуть упасти. «Ще й це», — буркнув Лінус, але пообіцяв. Тож їм довелося влаштуватися серед яблунь.

Лінус узяв із собою книжку. Не одну з тих дивних книжок, розставлених на полицях у бібліотеці, а свою, з дому. Спеціально для Ліннеї читав уголос. Йому завжди здавалося, що цим він робить щось хороше, хоч вона, можливо, навіть не чула його. Час від часу він натискав на поршень шприца, видавлюючи трохи їжі в трубочку, яка вела до шлунка Ліннеї.

Книжка була дуже цікава.

— ...і вдарив палицею по кам'яній стіні. Гора прокинулася від тисячолітнього сну. Вони знайшли на решті тролячий скарб...

— То ви таки знайшли потрібне місце? — раптом почулося з-за спини.

Лінус підскочив.

— Дитино люба, не лякайся, будь ласка!

Це був чоловік, у якого вони питали дорогу. Старий садівник.

— Я просто прийшов глянути, чи вам чогось не треба. І ще — приніс ось це.

Він простягнув торбинку — там лежали булочки з корицею.

— Свіжесенькі! Сьогодні вранці спік.

— Дякую! — ввічливо сказав Лінус і підвівся.

— Мене звати Арон. А тебе як?

— Лінус. А це Ліннея. Ми близнята.

— Так, у цьому годі сумніватися, — усміхнувся Арон.

Він важко опустився на одне коліно перед візком.

— Радий знайомству, Ліннеє! — сказав старий і поклав на її руку свою зморщену долоню.

Лінусові було дуже приємно. Люди здебільшого почувалися ніяково біля Ліннеї. Вони або витріщалися на неї, або відводили очі.

— То як тобі тут? — поцікавився Арон, повільно зводячись.

— Добре, — коротко відповів Лінус і перевів погляд на темний будинок. — Він дуже великий. І дивний.

Арон кивнув і пильно глянув на хлопчика, намагаючись зрозуміти, що він уже знає.

— Так, Вільгельм був доволі особливий. Він мав багато дивних ідей. Та це з самого будинку видно. Він сам його спроектував, і будинок добре його уособлює.

— А що він узагалі робив? — спитав Лінус. — Я бачив там чимало дивних штук.

Арон знизав плечима, і його обличчя посерйознішало.

— Я сам до пуття не знаю, — несподівано сумно відповів він. — Ми були добрими приятелями, Вільгельм і я, але навіть мені він не розповідав. Кажав, що його експерименти змінять світ. Я не знав, що й думати. Це ж могло означати будь-що, від нового космічного апарата до надміцної гумки для волосся.

Вони разом усміхнулися. Лінус знову натиснув на поршень шприца й видавив трохи їжі в трубочку.

— Ви знаєте, куди він міг подітися?

Старий мовчки дивися на Лінуса. Здавалося, він не міг вирішити, що на це відповісти.

— Не зовсім, — нарешті мовив він.

Арон на мить поринув у спогади. Його очі затуманилися. Потім він стрепенувся і знову побачив прямо перед собою Лінуса.

— Те, що я зараз скажу, може здатися дивним. Але ти наче достатньо розумний. Коли Вільгельм зник, усі двері й вікна були замкнені зсередини. Вільгельмів ключ лежав на звичному місці. Єдиний дублікат мав я. Паспорт і гаманець не зникли. Весь його одяг і особисті речі — теж на місці. Скидалося на те, що він нікуди не виходив з дому.

Лінус завмер. Він пригадав нічний стукіт і штору у вежі.

— То він десь усередині?

Арон усміхнувся і похитав головою.

— Ну... Я обшукав весь будинок. Поліція теж. Не кажучи вже про його жахливу сестру, — старого аж пересмикнуло. — З живого там тільки щури та міль.

Лінус потер великий палець, болісно вагаючись, казати йому чи ні.

— Я там бачив когось усередині, — пробурмотів він.

— Справді? — цілком серйозно запитав Арон. — І кого?

— Не знаю. Коли ми приїхали, у вежі хтось був. Хтось визирав у вікно.

Зморшки на Ароновому обличчі стали ще глибші.

— Ти сказав мамі?

— Так. А перед цим Генрієті. Вони не повірили.

Арон звів свої сірі очі до вежі.

— Я там був усього раз. У вежі Вільгельм облаштував свій робочий кабінет. Не знаю, Лінусе, що ти там бачив, але будь обережний. Усі троє будьте обережні. Я ще пам'ятаю часи, коли Тракеборг був чудовим місцем. Вільгельм часто запрошував мене з дружиною на обід, спілкувався з нами. Але після його зникнення будинок ніби втратив свою душу. Щось темне й лихе захопило його. Він значно швидше руйнується, ніж мав би. Цей будинок хворий. Тому я більше сюди не приходжу. Зараз він змушує мене тремтіти.

Лінус відчув неприємний холодок поза спиною. Арон помітив це й махнув рукою:

— Тільки не переймайся через мої вигадки, Лінусе. Це в мені говорить вік. Старі люди не люблять змін, розумієш? І, прошу тебе, не набридай мамі з усім, що я тобі розповів.

Він широко усміхнувся.

Але Лінус знав усе про фальшиві усмішки. Аронова вдавана веселість не надурила його.

Шприц із їжею спорожнів, і Лінус від'єднав трубку, а отвір закрив спеціальною кришечкою. Арон мовчки спостерігав за звичними рухами хлопчика.

— Думаю, їй пощастило мати такого брата, як ти. Лінус відчув, що зашарівся.

— Що ж, піду я вже, — сказав Арон. — Зайду якось днями, покошу траву тут біля вас. Перекажи вітання мамі й нагадай, хай звертається, якщо буде щось треба.

Він кинув погляд на будинок.

— І ти, Лінусе, приходь, як захочеш поговорити. Ну то бувай!

Коли Арон пішов, Лінус заходився обмірковувати, що ж старий мав на увазі, коли просив бути обережним. Звичайно, Лінус зрозумів, що це попередження. Але разом з тим у ньому прокинулася цікавість. Цікавість, якої він не відчував уже давно.

Коли прийшов час мамі годувати Ліннею обідом, Лінус повів далі свої дослідження будинку. Йому було дуже цікаво, хоч і трохи лячно. Цього разу він уже був обережніший. Хлопець постійно відчував на собі чийсь погляд. І весь час намагався переконати себе, що це просто фантазія.

Якраз у післяобідню пору Лінус виявив двері, яких раніше не помічав. Приховані в холі за сходами, вони скидалися на одну з дерев'яних панелей. Кімната за дверима була порожня. Ні меблів, ні навіть вікна.

Попід стінами стояли картини, прикриті пожовклим папером.

Лінус зайшов у кімнату. Він задумливо подивився на гачки на стінах. Чому картини познімали? Усе ж у будинку залишилося так, як було раніше. Він обережно підняв один аркуш. Картина намальована майстерно, можна сказати, навіть гарна, якби не жахливий сюжет. Сучасні багатопверхові будівлі якимось дивним чином трансформувалися в середньовічні замки. Ніби якийсь гігант пообламував верхні частини будівель і поставив замість них старовинні вежі. Між будинками нуртували хвилі брудної води. Люди і якісь невідомі істоти з жахом і відчаєм в очах тонули в бурунах і провалювалися в тріщини, які помережили землю. І все це — під червоним, як кров, небом.

Лінус знову накрив дивну картину. У цього художника точно не всі вдома.

Він узяв наступну картину, готовий побачити щось іще страшніше. Але це зображення було зовсім інше. Просто хлопчик у джинсах і футболці присів у темній кімнаті, тьмяно світить вогник газової лампи, хлопчик тримає в руках картину, на підлозі лежить брудний аркуш.

Лінус глянув на свій одяг, шматок паперу на підлозі, газову лампу.

Він відчув, як волосся на руках стає дибки.

Це ж себе він побачив на картині! Якесь безкінечне зображення: він дивиться на картину, де намальовано, як він дивиться на картину, на якій він дивиться...

Лінус дуже злякався, серце шалено загупало, він зірвався на ноги й вибіг з кімнати.

— Заспокойся, Лінусе, — намагалася вгамувати сина мама, поки він тягнув її через коридор. — Я ледве розумію, що ти кажеш.

— Я маю показати тобі картину! Там я на картині!

— Та на якій картині?

Мама була трохи роздратована. Він відірвав її від роботи, перервав ті дорогоцінні години, коли Ліннея спить.

Лінус завів її в кімнату й тицьнув пальцем. Мама з лампою присіла біля картини.

— Ну, то де тут ти?

— Та ж там, — показав хлопчик і підійшов ближче. — Сиджу і тримаю...

Він затнувся. Картина змінилася. Тепер на ній зображено дерев'яну підлогу, вкриту ведмежою шкурою. Одна дошка на підлозі трохи піднята, і під нею в темряві щось блищить.

— Але... — пробелькотів Лінус. — Там було намальовано інше! На картині був я! Присягаюся!

Мама підвелася.

— Тут темно, — сказала вона втомлено. — Тобі просто привиділося. Я розумію, як твоя уява розгулялася в такому будинку...

Вона силкувалася говорити примирливо, та Лінус розлютився.

— Значить, хтось підмінив картину!

— Лінусе, крім нас у будинку більше нікого немає.

— Ні! Тут є ще хтось! Я бачив учора! І чув сьогодні!

Мама зітхнула.

— Лінусе, припини!

Її тон став різкіший.

— Не знаю, у що ти граєш, але я не маю часу на участь у твоїх іграх. Не зараз. Якщо ми житимемо тут, я мушу працювати, поки Ліннея спить. Гарзд?

Мама вийшла з кімнати. Лінус узяв картину. Досі ведмежа шкура й піднята дошка на підлозі. Він придивився уважніше. І йому сяйнуло! Це ж шкура з кімнати у вежі! Один, два, три, чотири... Піднята дошка — тринадцята.

Він поспішив до гвинтових сходів, прагнучи не зустрітися дорогою з мамою. Піднявшись до кімнати у вежі, він відсунув ведмежу шкуру й знайшов потрібну дошку. Вона прогнулася, коли Лінус на неї натиснув. Він обережно встромив цвях у щілину й підважив. Дошка легко піднялася.

Під нею була порожнина. Хлопець посвітив туди лампою. Унизу щось зблиснуло. Ключ. Старий, чорний, завдовжки як пів Лінусової руки. Він ліг на живіт і спробував дотягтися. Це було важче, ніж здавалося, але хлопчина таки дістав. Він сів і вражено покрутив ключ у руках, коли раптом почувся якийсь звук. Схоже на те, що хтось розривав землю і видряпувався. Лінус напружено прислухався — звук лунав з-під підлоги й дедалі більше наближався. Зненацька з ями щось висунулося, і Лінус закам'янів.

Це була рука. Принаймні щось схоже на руку, вкриту сірим волоссям і з вигнутими жовтими кігтями. На вузлуватих пальцях виблискували персні

з коштовним камінням. Рука зависла в повітрі перед хлопцем.

Лінус намагався закричати, але не видушив із себе жодного звуку. Усеньке його тіло немовби за-
клякло.

Рука наближалася, наближалася... На підлозі за-
лишалися глибокі борозни від кігтів.

Лінус випустив ключ з рук.

Рука різко кинулася вперед, блискавично схопила
ключа й зникла в темряві.

Розділ третій

Усе це тривало, можливо, секунду, а можливо — годину. Лінус і далі сидів на підлозі кімнати у вежі, тіло відмовлялося слухатися. Він не чув нічого, крім гупання власного серця. Нарешті йому якось вдалося встати. Ноги здавалися дерев'яними. Він позадкував до дверей, не відводячи очей від дірки в підлозі, куди сховалася рука. Коли його пальці нарешті намацали дверну ручку, він різко повернувся, вискочив з кімнати й кинувся вниз сходами. Перетнув бібліотеку. У ідальні мама й далі працювала, однак Лінус навіть не зупинився — аж поки добіг до своєї кімнати. Він заскочив на ліжко, притиснувся спиною до бильця і завмер, стежачи за дверима й стіною, звідки вранці чувся стукіт.

У голові роїлися думки. Що ж це було? Це сталося насправді? А якщо він збожеволів?

Мама нізащо не повірить йому. Навіть якщо просто сказати їй, що був у вежі, вона розгнівається. Але якимось чином треба змусити її зрозуміти, що їм варто покинути Тракеборг. Негайно. У будинку є ще хтось, тепер він знає достеменно. Хоча рука й не схожа на людську. Мабуть, це воно й стукало в стінах?

Лінус натягнув на себе ковдру. Він почувався страшенно самотнім. Йому треба було з кимось поговорити. Не з Ліннеєю — навряд чи вона взагалі його чула. У кожному разі, вона йому не відповідала. Зателефонувати татові — теж не варіант. Він почує, що Лінус перелякався, й неодмінно захоче поговорити з мамою. А тоді чекай неприємностей!

Хлопчик аж зойкнув, коли в двері постукали.

— Лінусе, можна зайти?

Він зітхнув і спробував зосередитися. Мама ще не бачила, в якому він стані. Треба спершу розробити план.

— Угу! — мукнув він, і двері відчинилися.

Мама стала в дверях.

— Їжа майже готова. Допоможеш накрити стіл?

Він ковтнув слину.

— Я недобре себе відчуваю. Думаю, я не їстиму.

На маминому обличчі з'явилася тривога.

— Ти ж не захворів?

Вона підійшла й поклала йому руку на лоба.

— Та ні, нічого страшного. Просто відчуваюся втомленим, — Лінус заспокійливо усміхнувся, хоча насправді ледве стримувався, щоб не заплакати.

Востаннє він плакав ген-ген давно, а оце зараз клубок підкотився до самого горла. Йому було дуже-дуже страшно.

— Залишайся, полеж, — погладила мама Лінуса по голові. — Я принесу тобі бутербродів. Поїси, коли почуватимешся краще.

Мама вийшла, залишивши двері відчиненими. Лінус швидко витер долонею сльози з очей.

Треба поговорити з Ароном. Це була єдина рада. Ніхто, крім Арона, йому не повірить. А потім старий міг би поговорити з мамою і переконати її поїхати звідси.

Він глянув у вікно. Спадали сутінки. Гілки великого дерева гойдалися на вітрі, відкидаючи на землю чорні тіні. Зазвичай він не боявся вечірніх прогулянок. Але зараз страшно було навіть опустити ноги на підлогу — що, як сіра рука схопить і затягне його під ліжко?

Лінуса пересмикнуло.

Доведеться перечекати ніч і вийти на світанку.

Це був найдовший вечір у його житті. Кілька годин як на голках чекав, поки мама прийде побажати доброї ночі. Хлопець уже навіть взувся. Коли вона нарешті з'явилась, він вийшов з кімнати разом з нею, тішачись, що не треба йти самому коридором.

Лінус зачинився у ванній. Почистив зуби. Злив воду в туалеті. Звичайні звуки надавали йому впевненості. Він довго залишався у ванній, сподіваючись, що мама засне.

Він збирався чатувати. Хоч йому й було страшно, покинути маму й Ліннею напризволяще не міг. Він сів із засвіченою газовою лампою в коридорі неподалік від їхньої спальні. Двері в обох спальнях залишив відчинені, щоб чути, якщо там щось станеться. Хлопчик тихенько сидів і прислухався. Здригався від найменшого шурхоту. Раз по раз піднімав лампу й освітлював коридор з кінця в кінець, щоразу боячись побачити в темряві блиск очей.

Він бачив кігтясті підсвічники на стінах. Тіні від них скидалися на руки з вузлуватими пальцями. Якби хоч можна було розважитися якоюсь грою на телефоні — але той був розряджений. І зарядити не було де, бо зарядний пристрій не підходив до єдиної в цьому клятому будинку робочої розетки — у кухні.

Лінус відчув, як сильно втомився. Він з'їв кілька Аронових булочок, сподіваючись, що це його збадьорить. Не допомогло. Повіки все важчали. Він щосили старався не заснути, але, зрештою, голова сама опустилася на коліна й хлопчик провалився у неспокійний сон.

Лінус смикнувся і прокинувся. Розбудив його звук. Піднявши газову лампу вище, Лінус освітив коридор. І наступної миті побачив, що двері обох спальень зачинені. Він підскочив. Щось вдарилося об підлогу, ніби він перекинув стілець. Якщо цей хтось або щось, яке ховається в будинку, було десь поряд, — тепер воно знало, що Лінус не спить. Серце шалено гупало.

Лінус підійшов до дверей маминої кімнати й обережно зазирнув. У спальні чулося лише її глибоке дихання. У світлі газової лампи він бачив обриси її тіла під ковдрою. Підійшов до ліжка. Лінус відчув непереборне бажання розбудити її.

— Мамо, — промовив він і легенько поторсав її за плече.

Вона щось сонно пробурмотіла, але не прокинулася.

На тумбочці лежали її снодійні таблетки. Лінус зітхнув. І тут він побачив сліди білого порошку біля напівпорожньої склянки з водою. Ніби хтось роздушив таблетку й висипав у воду.

Хлопчик занепокоєно ще раз глянув на маму. Вона ніколи не робила такого. Лише пів таблетки й кілька ковтків води.

Він поторсав її ще раз, тепер сильніше. Мама не прокидалася.

Цієї миті він почув звук з кімнати Ліннеї. За кілька секунд він вискочив у коридор і добіг до її дверей.

На перший погляд усе було нормально. Ліннея лежала на спині у своєму ліжку.

А потім він побачив невеличку тінь біля її голови. Лінус підняв лампу й роздивився. Просто перед ним кліпав чорними очицями великий сірий щур. На його вусі щось зблиснуло. Золота сережка із зеленим камінцем! Саме та, яку шукала мама!

Щур подивився на Ліннею. На її шиї і щоках червоніли подряпини. Подряпини від кігтів! Увесь страх кудись подівся. Натомість Лінуса охопив гнів, і це було найсильніше з усіх почуттів, які він досі переживав. Це бридке мале чудовисько поранило Ліннею, його безпорадну сестричку, а брата не було поряд, щоб захистити! Його охопило непереборне бажання вбити клятого щура.

Його очі звузилися.

— Ніхто не сміє кривдити Ліннею! Ти чув?

Навіть не вагаючись, він швиргонував у щура книжку. Але той був спритніший і встиг відскочити. Бридка тварина стрибнула на підлогу. Лінус хотів ударити

пацюка носаком, але гризун проскочив йому між ногами й зник за дверима.

Лінус — за ним.

Пацюкові кігті гучно дряпали підлогу, тож навіть у сутінках легко було визначити, куди він біжить. Вийшовши у передпокій, Лінус побачив, як щур біжить сходами на горішній поверх.

Хлопчик на мить зупинився, а потім побіг за гризуном. Щур, який уже, здається, повірив, що врятувався, вискнув і зник у темряві.

Лінус вибіг нагору й підняв лампу. Підлога вкрита товстим шаром пилу — прозорий натяк, що сюди ходити не можна. Але щурячі сліди чітко видно в пилюці — і Лінус пішов за тварюкою.

Сліди вели ліворуч і повертали в коридор. Там на стінах висіли такі самі свічники, як і внизу. Хлопчик проминув кілька зачинених дверей і повернув праворуч. Він уважно стежив за доріжкою слідів і прислухався до шкрябання кігтів по підлозі.

Зненацька щось гучно клацнуло. А через секунду почулося, як щось важке протягли по підлозі.

Лінус зупинився.

Він вдивлявся у темряву, намагався хоч щось розгледіти у світлі гасової лампи. Раптом підлога стала вгинатися, і хлопчик швидко ступив крок уперед. Під ним проламалася дошка, й він закричав. Нога по коліно провалилася під долівку. Хлопець перевів подих. Знову запала цілковита тиша. Лінус трохи вагався, чи безпечно спробувати вилізти, але потім потихеньку вибрався і звівся на ноги.

Подумав, що, може, варто повернутися. Але перед очима спливли подряпини на щоках Ліннеї, і гнів знову охопив його.

Тримаючись за стіну, Лінус потихеньку просувався вздовж коридору, в кінці якого побачив книжкову шафу. Пил і павутина ковдрою лежали на книжках і якихось невідомих штуках. Лінус глянув на підлогу й застиг від подиву. Сліди доріжкою тяглися аж до шафи, але вони змінилися. Стали більші, набули іншої форми. Чотири відбитки стали двома. Лапи стали ногами — великі ступні з чотирма пальцями. Лінус чітко бачив борозни від кігтів.

У ньому знову ворухнувся страх, аж тут дещо привернуло його увагу. В одному з кутків на шарі пилу залишився слід, ніби шафу відсували. Лінус бачив чимало пригодницьких фільмів і миттю зрозумів, що це означає. Він потягнув за кілька книжок, але нічого не сталося.

Хлопчик роззирнувся. Біля шафи стояла фігура ангела. І на одному крилі не було пилу. Очевидно, хтось нещодавно його торкався. Лінус затамував подих і натиснув на крило. Щось клацнуло. Шафа з книжками відсунулася від стіни. Лінус несміливо зазирнув у темний отвір.

Розділ четвертий

Лінус стояв у проймі дверей і вдивлявся у темряву. Хоч як силкувався, не міг роздивитися нічого, крім темно-червоної килимової доріжки.

Сумнівався він лише мить, а потім підняв лампу й пішов усередину, беззвучно ступаючи по м'якому килиму. Аж тут різкий звук змусив його підскочити. Двері пастки за ним зачинилися. Він кинувся назад, щоб спробувати їх відчинити, але світло лампи вихопило з темряви щось блискуче.

На столі лежав череп тварини, немовби зроблений із золота. В очницях сяяли червоний і зелений коштовні камені, великі, як виноградини. Біля черепа лежав вигнутий срібний кинджал із руків'ям у формі вовка. На вигляд кинджал здавався дуже гострим.

Лінус повернув коліщатко на лампі, що регулювало полум'я. У кімнаті стало світліше, і хлопчику перехопило подих.

Навколо нього аж виблискувало від усяких скарбів. Купи золотих монет. Ящики й скрині, наповнені ланцюжками й перлинними намистами. Персні,

браслети й коштовне каміння найрізноманітніших форм і барв. Золоті й срібні фігури чудернацьких тварин і птахів. Чорні мерехтливі кам'яні кристали, довші за Лінусові пальці. На столі — стара колода карт, обмотана потертим шкіряним ремінцем.

Він побачив глобус з бурштину і підійшов роздивитися його зблизька. Усередині висіла невеличка фігурка, схожа на людську, якщо не зважати на кабанячі крила й щось на зразок скорпіонячого хвоста. У маленьких блідих очицях фігурки було щось таке, від чого Лінуса кинуло в дрож. Здавалося, що ті очі його бачать. Хлопчик незграбно повернувся спиною до глобуса й постарався звільнитися від цього неприємного відчуття.

І в цю мить він побачив щурячу нору. Але це була не звичайна щуряча нора для звичайного невеликого щура. Ні, нора призначалася для когось навіть більшого за Лінуса.

Він згадав про сліди в коридорі. Може, саме час повернутися? Лінус невпевнено підніс лампу ближче до отвору. Потім простягнув туди руку з лампою. Він дуже боявся, що хтось схопить його за руку.

У невеличкій кімнаті було порожньо. Тільки дірка зяяла в підлозі. Хлопчик нахилився до неї і обережно зазирнув, та враз відсахнувся — там було глибоко. Дуже глибоко. Так глибоко, що Лінус вирішив лягти на живіт і підповзти до краю дірки. Навіть із лампою він однак не бачив дна. Зате побачив, що зі стінки ями стирчать зігнуті залізні пруть, немов щаблі драбини, — просто в темряву.

Щось тут було не так. Якщо він не помиляється, ця кімната має бути якраз над їдальнею. І він був певен, що не бачив там ніякого вертикального тунелю. То куди ж веде ця яма?

У Лінусовій голові відбувалася мовчазна битва між цікавістю й обережністю. Доволі швидко перемогла цікавість.

Залізні щаблі були холодні. Тримати лампу під час спуску теж виявилось непросто. Раз по раз Лінусові доводилося зупинятися, щоб перепочити. Стіни ями вкривали грубі дошки, як і в кімнаті нагорі. От лишень що далі він спускався, то грубші ставали дошки. Зараз вони вже скидалися на колоди. А дна досі не видно.

Лінус знову зупинився відпочити. Він не чув нічого, крім власного дихання. І раптом подумалося: а якщо під ним зараз причаївся хтось невідомий? І якщо він схопить його за ноги? Лінус нахилився і спробував посвітити вниз, та мало не впав із залізних щаблів. Намагаючись втриматися, він впустив лампу, вона полетіла вниз — і навколо хлопчика запанувала суцільна чорнюща темрява. Він якомога міцніше тримався за щаблі. Тепер він змушений підніматися назад, але без лампи не бачив навіть своїх рук, довелося рухатися навпомацки.

Лінус торкнувся стіни. Вона була вогка й холодна.

— Камінь? — вигукнув хлопчик і злякався власного голосу.

Пролунало це ніби в печері.

Лінус глянув униз. Йому здалося, що десь далеко він побачив світло. Либонь, його лампа впала на щось

м'яке і не розбилася. Схоже, спускатися було ближче, ніж підніматися, подумав хлопчик. Якби йому вдалося підняти лампу, він знов був би зі світлом.

Тож Лінус знову посунув униз. Маленька цятка світла наближалася, збільшувалася, і нарешті він став на щось ногами.

Але світло, на яке він ішов, було не від лампи. З ями відкривався вхід у величезну печеру. Увесь її внутрішній простір світився ніби сам собою, без жодного ліхтаря чи смолоскипа. Склепіння підпирали схожі на дерева кам'яні колони, вкриті якимись знаками й візерунками. Стіни прикрашені зображеннями людей і тварин.

Але найбільше впадали у вічі величезні кам'яні ворота в протилежному кінці зали. Лінус ступив кілька кроків і ледь не перечепився об кам'яне коріння дерев-колон. Воно розляглося скрізь підлогою від однієї стіни до іншої. Хлопчик пішов до воріт. Майже перед ними він наступив на одну з плит на підлозі. Просто посеред неї відкрився отвір для ключа. Це було дивно, здавалося, чогось тут бракує.

Лінус одразу подумав про великий ключ з-під долівки. Він мав би підійти. Потім згадав руку, яка забрала ключа. Десь тут ховався той, хто відчинив вхід у яму.

Лінус пройшов крізь ворота. Зупинився і сторожко прислухався. Якби ворота раптом стали зачинятися, він був би готовий вискочити. Минула, мабуть, ціла хвилина, перш ніж він пішов далі.

Приміщення за воротами відрізнялося від попереднього лише картинами на стінах. От тільки

зображено на них не людей чи тварин. Зі стін дивилися загадкові істоти, схожі на фігурки в кімнаті за сходами.

У кінці зали починався новий тунель. Лінус вагався. Мабуть, йому варто повернутися. Він має наглядати за Ліннеєю. Що, як той пацюк знову повернувся в будинок?

Але щось нестримно тягло його до тунелю, щось таке, чому несила було опиратися. Він підійшов до отвору й зазирнув досередини. Зовсім не так, як у печері. Природні кам'яні стіни плавно переходили в масивні плити, немовби десь посередині вони сплавилися разом.

Лінус зайшов у тунель. Одразу відчув, що тут все інакше, не таке, як у печері. Він почувався як порушник кордону.

Тунель перед ним розділився на два. У правому відгалуженні все губилося у темряві. У лівому ж було видно вигин.

«Я тільки дійду туди й одразу повернуся, — подумав Лінус. — Просто гляну, що там за рогом».

Він ступив кілька кроків, дійшов до вигину й глянув за нього. Суцільна пітьма. Хлопчик чекав, щоб очі звикли до темряви, аж тут несподівано світло з печери стало яскравіше й змінило колір.

А потім почулися кроки.

Лінус швидко обернувся і нажахано відсахнувся. Хтось — чи щось — різко кинувся до нього. Жовті очі дивилися через прорізи полірованої сталеві маски. Метал виблискував у яскраво-зеленому світлі

ліхтаря, що його істота тримала в одній з чотирьох тонких рук. Тіло вкрите темним плащем, але і без того Лінус побачив більше, ніж хотів. Голова істоти піднеслася аж до стелі тунелю, щоб наступної миті опинитися просто перед очима хлопця. Жовті очі звузилися. З-під маски почулося лиховісне сичання.

Лінус розвернувся і побіг. Він оминув поворот, навіть не думаючи, що біжить далі в темний тунель. Різке скрипіння змусило Лінуса озирнутися через плече. Істота відчинила дверцята свого ліхтаря, налила собі в долоню рідкого зеленого полум'я і кинула в Лінуса. Полум'я пролетіло над ним, розсипаючи навкруг іскри, і вибухнуло попереду, заступаючи все зеленою вогняною стіною. Хлопчикові здалося, що в танці полум'я він бачить злостиву посмішку.

Краєм ока Лінус побачив бічний прохід у стіні тунелю. Кулею він кинувся туди. Спершу він не чув кроків переслідувача, але коротка мить заспокоєння змінилася жахом, коли побачив істоту на стелі тунелю — вона рухалася, як гігантський швидкісний павук.

Лінус біг так, як іще ніколи в житті. Він оминув наступний клубок вогню. Потім тунель знову розділився, і хлопчик повернув праворуч. Йому конче треба повернутися в печеру! Яким коридором туди можна дістатися? На новому розгалуженні він помітив у тунелі ще одну істоту, подібну на ту, від якої тікав. Лінус кинувся в інший тунель.

Тепер за ним гналося два чудовиська.

— Халез ієнам! Оата ріі!

Стіна перед Лінусом вибухнула вихором зеленого полум'я. Його кинуло на підлогу. Смарагдові іскри й кам'яні уламки посипалися на нього. Коли ж хлопець підвівся, перед ним стояла третя істота.

Ззаду підбігли переслідувачі. Вони відчинили дверцята в ліхтарях, і в їхні долоні полилося зелене полум'я.

Лінус заплющив очі й опустився на підлогу.

Розділ п'ятий

— Погасіть свої вогні, Вартові! — почулося з глибини тунелю. — Гесата ібелас Вальгерраль. Міера халез орелем.

Лінус озирнувся. Його переслідувачі здавалися не менш здивованими за нього.

Хтось допоміг йому підвестися. Від постаті ширилося мерехтливе світло, але це напевно була людина — босонога, у яскравому старомодному одязі. Довге волосся такого самого кольору, як і в Лінуса, тільки майорить, ніби на вітрі.

Людина коротко всміхнулася хлопцеві.

Лінус мало не знепритомнів.

Це було обличчя Ліннеї. Або майже Ліннеї. З живим і розумним поглядом очей, що світилися у темряві.

Один із Вартових кинув у них зеленим полум'ям. Лінус схопив загадкову постать й хотів відтягти вбік, але на свій подив навіть не зміг зрушити її з місця. Зате вона легко відсунула його й виставила вперед руку. Вогненна куля згасла, так і не долетівши до них. Вона клацнула пальцями — і ліхтарі вибухнули.

Вартові моторошно завили, коли зелене полум'я розтеклося по їхніх довгих плащах.

Схожа на Ліннею постать повела рукою, ніби гучаючи когось до себе, і весь вогонь зібрався в її долоні. Полум'я тріщало і пульсувало. Вартові відповзли назад. Їхні плащі тліли. Наступної миті дівчина кинула вогонь під стелю — і він вибухнув з гучним гуркотом.

Лінус прикрив руками голову й подумав, що тепер уже точно його засипле камінням. Але, розплющивши очі, побачив, що тунель завалило з обох боків, а з-за кам'яних насипів чулися стогони Вартових.

Хлопець глянув на свою рятівницю і знову побачив її усмішку.

— Хто ти? — спитав.

Він не міг на неї надивитися. Усе своє життя Лінус так хотів, щоб ці очі дивилися на нього — і справді його бачили! Він не зміг стримати сліз.

— Я — Ліонора. І невдовзі все тобі поясню, обіцяю.

Вона витерла йому сльози. Лінус не міг прийти до тями.

— Нам треба йти звідси, — сказала Ліонора й вийняла шматок червоної крейди з маленької сумочки — на її плетеному шкіряному поясі висіло кілька таких. Лінус мовчки спостерігав, як вона малює крейдою коло на стіні. Спершу нічого не відбувалося, але за якусь мить камінні плити в колі почали обертатися, перетворилися на справжній вихор і врешті стали отвором у стіні. Дивина — звідти лилося сонячне світло.

«Звичайно. Чому ні?» — подумав Лінус і зрозумів, що за цю ніч він уже перевищив свою дозу здивування.

— Проходь сюди, — мовила Ліонора й ступила в отвір. — Тільки не торкайся країв — вони гострі, як лезо.

Отвір вивів їх до якихось стародавніх руїн. Напівзруйновані кам'яні стіни вкриті квітучими рослинами. Крізь порожні віконні пройми видно ліс. Високі дерева простягли свої гілки над розвалищем, і сонячні промені золотили їхнє листя.

Лінус притулився спиною до стіни й сповз на землю. Він лише почув, як отвір знов затягнувся.

Ліонора пильно подивилася на нього.

— Ти поранений? — присіла вона до хлопця.

Він похитав головою.

— Хто ти? Чому так схожа на мою сестру?

— Бо я — твоя сестра, Лінусе.

Звідки вона знає, як його звати?

— Ні, це неправда! — розлютився він. — Моя сестра лежить у своєму ліжку в Тракеборгу! Вона не розмовляє!

— Частина мене справді там лежить, так і є.

Вона змовкла, ніби підбираючи потрібні слова.

Лінус здивовано витріщився на неї.

— Що це означає?

— Друга частина мене тут, — вона обвела довкола рукою і вказала на себе.

Лінус повільно покрутив головою. Думки плуталися, він не міг нічого зрозуміти.

— Що тут відбувається? — затулив він обличчя долонями. — Тут щось не так. Ти брешеш!

— Що? — налякано вигукнула вона. — Хіба я колись тобі брехала?

— Ні, ми раніше не говорили!

Лінус відчув, що йому бракне повітря. Ліонора сіла поруч і поклала руку йому на коліно.

— Заспокойся, — лагідно мовила вона. — Слухай, я можу тобі довести. Та книжка, що ти мені читаєш, — ми зупинилися на чотирнадцятому розділі. Якраз на тому місці, де йшлося про троячий скарб.

Лінус не знав, що сказати.

— Запитай мене, про що захочеш, — запропонувала вона. — Про маму й тата, про мій візочок, про те, що є в нас удома, в нашій квартирі. Будь-що питай. Наприклад, я знаю, що ти колупаєшся у носі, коли думаєш, що ніхто не бачить.

Він глянув на неї і побачив ніби самого себе. Сумнівів не залишалося: вони — близнюки.

— То й мене тут теж половина? — зрештою запитав він.

Ліонора усміхнулася — вона явно зраділа, що він їй повірив.

— Ні. Лише мене. Власне, я сама не знаю, чому перебуваю одночасно в двох світах.

Дівчинка змовкла й про щось замислилася. Видно було, що вона зажурена. Досить довго Ліонора сиділа мовчки, а коли знову заговорила, голос її тремтів:

— Знав би ти, як довго я хотіла поговорити з тобою!..

Лінус ураз відчув, як потроху затихають його неспокій, відчуття провини, невтамоване бажання поговорити з Ліннеєю. Тепер він урешті-решт знав, що вона його чула і розуміла.

— Я знаю, що мати таку сестру нелегко, — потупилася вона. — Розумію, як важко мамі стільки часу витратити на мене. І що тато...

— Та все гаразд, — автоматично промовив Лінус. Як завжди, коли заходило про це і він хотів припинити неприємну розмову.

Ліонора обдарувала його кривою посмішкою.

— От тепер ти брешеш.

Лінус зібрався заперечити, але потім зрозумів, що це правда. Іноді мати таку сестру було дуже важко. Просто в цьому не можна зізнаватися. Навіть собі...

— Я знаю, що через мою хворобу мама нещасна, — Ліннея зітхнула, і далі дивлячись на свої коліна. — Так важко не мати змоги її навіть втішити... І я бачу, як ти щосили намагаєшся зробити її щасливою.

Лінус не міг нічого сказати. Він так довго сумував, і тепер весь його сум зібрався в горлі величезним клубком. І коли на очі знову навернулися сльози, хлопчик просто розплакався.

Ліонора підняла камінець і поклала йому в долоню.

— Дякую тобі, що так багато мені допомагаєш, — мовила вона. — Нарешті я можу це сказати.

Долоню щось залоскотало, й він глянув на руки. Камінчик перетворився на серце.

Вони всміхнулися одне одному, Лінус узяв сестру за руку, і ще довго вони так сиділи, й бракувало тільки одного: щоб поряд була мама.

— А що це взагалі за місце? — зрештою запитав Лінус, роззираючись навсібіч.

Неподалік на руїнах стіни сидів чорний птах, схожий на крука, й незмигтно дивився на них чорними очима.

— Цей світ оточує наш, людський, — пояснила Ліонора. — Раніше ніхто не міг сюди ходити, але, на жаль, один чоловік знайшов вхід. Він назвав цей простір Позасвіттям.

— І хто ж цей чоловік? — поцікавився Лінус.

— Вільгельм.

— Отой, що власник Тракеборга?

— Так. Не питай мене, як він це зробив, — я не знаю. Він переселився сюди й наробив тут усім багато клопоту. Ось чому Вартові напали на нас. Вони бояться людей, ось і все.

Лінус раптом занепокоївся.

— А я можу повернутися в наш світ?

Ліонора кивнула.

— Так, можеш. І ти маєш повернутися.

Лінус підскочив.

— Я знаю. Той щур, він подряпав тебе вночі! Я мушу повернутися і захистити тебе й маму!

Ліонора пильно глянула на нього й підвелася.

— Але ти маєш повернутися не через це. У небезпеці не лише ми.

— Що ти маєш на увазі? — не зрозумів Лінус.

— Це раніше був щур, — у голосі Ліонори з'явилися похмурі нотки. — Зараз це щось зовсім інше. Щось більше. Коли Вільгельмові вдалося відчинити ворота, той щур зайшов у Позасвіття разом з ним. Тут він навчився змінювати свою форму. Часом це щур, а буває — зовсім як людина.

Лінус повільно кивнув і згадав бліду волохату руку з вигнутими кігтями.

— Щур краде все, що заманеться. І дещо з наших найцінніших речей теж украв.

Лінус подумав про набиту скарбами кімнату за сходами.

— Але він скоїв дещо значно страшніше. Вкрав ключ від Воріт між світами, щоб ніхто не завадив йому безперешкодно красти.

— Старий і чорний? Десь такий? — Лінус показав руками, який був ключ.

— Ти теж його бачив?! Добре. Без ключа ми не зможемо замкнути Воріт.

Лінус задумався.

— Але ж це добре, — припустив він. — Ми будемо бачитися. А якщо ти пошлеш Вартових забрати крадені скарби? Хоча вони можуть випадково спалити Тракеборг...

Ліонора зітхнула.

— Ніхто з Позасвіття не може пройти крізь Ворота, — терпляче пояснила вона. — Їх відкрито з людського боку, тому тільки звідти можна шастати в Позасвіття й назад. Як-от Щур. І ти, — багатозначно глянула вона на брата.

— І Вільгельм, — додав Лінус.

Сестра кивнула.

— Так. Але Вільгельм досі десь ховається. Ми не можемо розраховувати на нього.

Ліонора серйозно подивилася на брата. Він відчував, що вона хотіла щось запитати, але не наважилася, тому просто повела далі:

— Щур переніс сюди дуже багато предметів з людського світу, і Межа ослабла. Якщо вона зруйнується, станеться справжнє жахіття. Гірше, ніж ти можеш уявити.

Лінус згадав картину, що бачив нагорі. Зруйновані будинки, люди й химерні істоти падають у глибокі розломи в землі...

— Здається, я розумію, — скрушно пробурмотів він.

— Усього кілька нових крадених речей — і буде пізно.

— Але що тут робить Щур? Він же теж постраждає!

— Так, але він може цього й не розуміти. Ми намагалися йому пояснити, та, схоже, його це не бентежить. Він так засліплений жадібністю, що не бачить далі своїх загребутих лап.

Лінус намагався усвідомити все, що почув. Раптом стебло однієї з рослин, що плелися стіною, торкнулося його руки й поповзло вгору. Воно росло дуже швидко, а сягнувши ліктя, розквітло яскраво-червоною квіткою. Лінус стривожено глянув на сестру.

— Це нормально?

— Ти їй сподобався, — усміхнулася дівчинка. — Більшість жителів Позасвіття ненавидить людей, але рослини не мають таких упереджень.

Лінус глянув на лозу з якоюсь осторогою. Коли рослина доросла до плеча, хлопчик обережно зняв стебло з руки.

— Хтось має забрати ключ назад, — Ліонора подивилася йому у вічі. — Хтось, хто може проходити крізь Ворота.

— Але ти сказала... — почав Лінус.

І тут він зрозумів. Підвівся.

— Ти маєш на увазі мене, так?

Ліонора повільно кивнула.

— Ніхто інший не зможе цього зробити. Я не просила б тебе, якби був інший шлях. Маю надію, ти це розумієш?

Він не відповів. Згадав гострі щурячі кігті й здригнувся.

Усе життя він мріяв про пригоди в чарівних світах, а зараз, ставши частиною такої пригоди, хотів лише одного — повернутися додому. Бути героєм виявилось важче, ніж він думав. Але він ніколи не пробачить собі, якщо не спробує.

Лінус пирхнув сам на себе. Якщо не зважиться, то він взагалі не хоче жити. Ніхто не схотів би. У жодному зі світів.

— Гарзд, — серйозно сказав він. — Але не знаю, чи зможу.

— Я допоможу тобі, — усміхнулася Ліонора й обняла брата.

Лінус скрикнув, відступив назад, і дівчинка одразу відпустила його.

— Вибач! Я забуваю, яка сильна.

— Нічого, — простогнав Лінус. — А чому ти така сильна?

Вона розгубилась.

— Не знаю. Мабуть, це такий баланс. Що втрачаю у нашому світі, повертається у цьому. Вдесятеро, думаю. Важко виміряти точно.

Звук згори змусив їх підвести голови. Великий чорний птах ішов по стіні, звідки сипалися дрібні камінчики.

— Як ти зробила те з вогнем у тунелі? — поцікавився Лінус.

Ліонора простягла руку, і над її долонею засяяло біле світло. Сухе листя піднялося з землі й затанцювало колом біля руки.

— Я просто хочу, аби щось сталося, — і це стається.

— Усе-усе? Чи є щось, чого ти не можеш зробити?

Ліонора знизала плечима.

— Усяк буває. Здається, це залежить від того, як сильно я чогось хочу. Сьогодні мені вдалося зупинити Вартових, а досі не виходило. Коли вони могли завдати тобі шкоди, раптом я впоралася з ними дуже легко.

Вони знову всміхнулися одне одному. Леонорині очі сяяли, мов діаманти. Вона ще раз обняла брата, цього разу значно обережніше. Майже не боляче.

— І що нам робити далі? — спитав Лінус. — Я маю повернутися додому, перш ніж мама прокинеться і побачить, що мене немає.

— Тут все трохи інакше, — пояснила Ліонора. — Час у різних світах протікає неоднаково. Якщо ти покидаєш свій світ, але думаєш про нього, час тебе почекає. Ніхто не помітить, що тебе немає. Але якщо відмовитися від свого світу, як зробив Вільгельм, то час потече далі, як і для всіх інших.

Лінус щосили намагався зрозуміти все, що казала Ліонора. Виходило не дуже. Усе, що сталося за цю ніч, досі мелькало перед очима.

— Я не знаю, як повернути ключ, — зітхнув на решті хлопчик. — Я навіть не знаю, де його шукати.

— Не хвилюйся, — втішила його Ліонора. — Я маю план. Треба просто...

Вона несподівано змовкла і втупилася в одну точку, ніби до чогось прислухаючись. Лінус не чув нічого-гісінько.

— Він тут! — вигукнула Ліонора. — Щур на цьому боці! Якщо я зможу його зловити, тобі не доведеться ризикувати! Залишайся тут! Ані кроку звідси, поки я тебе не покличу!

— Я можу піти з тобою, — почав був Лінус, але сестричка вже зникла.

Чорний птах над ним розправив свої крила й злетів зі стіни з хрипким криком.

Розділ шостий

Лінус опустився на кам'янисту землю, роззирнувся і зітхнув. Чому Ліонора привела його сюди, до розвалища з напівзруйнованими стінами? Це безпечне місце?

До того ж він нічого не знав про Позасвіття, крім того, що всі тут ненавидять людей.

Від цих переживань йому стало дуже самотньо.

Він подумав про Ліонору та її магічні здібності. Цікаво, чи всі в Позасвітті вміють те, що вміє вона? Утім, Вартові хоч і мали свої чарівні ліхтарі, а Ліонори боялися.

А що, як він теж тут має магічну силу? Треба з'ясувати! Щосили зосередившись, Лінус пильно дивився на невеличкий камінець.

— Піднімайся! — впевнено промовив і простягнув руку.

Камінець навіть не ворухнувся.

Лінус підняв його, роздратовано зирнув і кинув геть від себе.

— Але-оп! — закричав хлопчик, і між залишками стін розляглася луна.

Він сидів і чекав цілу вічність. Принаймні так йому здавалося. Стебло в'юнкої рослини знову підповзло до його руки. Квітуча гілочка заходилася вдруге спинатися по його руці, аж поки Лінус знову обережно, але рішуче зняв її. Потім встав. Можна хоча б оглянути руїни.

У старій будівлі була всього одна велика кімната. Дах майже скрізь обвалився. Лінус здивувався, куди поділися всі уламки, адже на землі ніякого каміння не видно. Лише посередині стримів комин. Ніби хтось просто зняв з будинку дах.

Він усміхнувся на цю думку. Але наступної ж миті згадав, що він зараз у Позасвітті. Тут цілком може бути щось таке велике, що легко зніме дах.

Лінус підійшов до порожнього вікна. Одразу біля будинку росли дерева — цілий ліс. Темно-коричневі вузлуваті стовбури такі товсті, що хіба половина його класу разом могла б обійняти одне дерево. Золотаво-жовте листя дивної форми товстим килимом лежало на землі, але й на гіллі не бракувало листочків.

Раптом він почув якийсь звук і різко обернувся. На верхівці кам'яної стіни сиділа маленька сіра фігура завбільшки з кота. Загнутий дзьоб, мов у папуги, але довгі, ніби кролячі, вуха. Її хвіст звисав зі стіни і майже сягав землі.

Лінус вичікувально застиг. Істота дивилася на нього великими блискучими очима.

— Ти хто? — обережно спитав Лінус.

Істота нахилила голову й скося глянула на нього.

Лінус повільно простягнув руку. Тварина, чи що воно було, зацікавлено спостерігала. Потім плавно зіскочила на землю й потерлася об Лінусову ногу. Хлопчик поволі присів і погладив істоту за вухом. Невідоме створіння стало чи то хихотіти, чи то мурчати.

— Ти наче хороший, — усміхнувся Лінус. — Це Ліонора тебе прислала?

Істота помахала хвостом, відстрибнула вбік і глянула через плече.

Лінус не знав, що робити. Схоже, вона кличе його за собою. Ліонора ж сказала нікуди не йти, поки вона не покличе. Але, може, якраз вона й послала цю тваринку?

Та могло бути й навпаки. Це створіння могло виявитися небезпечним.

— Ти ж не станеш драконом чи ще чимось страшним, еге ж?

У відповідь істота гойднула правим вухом.

Лінус замислився. Побоювався, що вона може привести його до загибелі. Можливо, заманює його. Але дзьоб у неї не такий, як має бути в хижака.

Тварина схилила голову й нетерпляче смикнула хвостом.

І Лінус вирішив піти за нею.

Стежкою вони зайшли в ліс. Маленький провідник то вибігав наперед, то забігав за спину Лінусу. Дорога петляла між деревами, і хлопець уважно стежив за нею. Заглиблюватися у невідому місцину було страшно. Якщо попереду небезпека, то як він про це дізнається?

Хлопчик поглянув на тваринку, що пострибувала перед ним.

— Я маю тебе якось називати, — сказав він, намагаючись підбадьорити самого себе. — Тобі подобається ім'я Гаральд?

Лінус аж брови підняв від здивування, що йому спало на думку таке ім'я. А от тваринці, здавалося, було зовсім байдуже.

— Що ж, тоді Гаральд.

Наступної миті він відчув доторк чогось м'якого й липкого до обличчя. Лінус відмахнувся з огидою. З'ясувалося, що він наскочив на величезну павутину.

Хлопчик обмацав обличчя й волосся, аби пересвідчитися, що на нього ніхто не заповз. Він справді ненавидів павуків!

Після такого потрясіння спершу йому здалося, що маленький провідник зник. Але за мить знову його побачив — Гаральд сидів на дереві, обмотавши хвоста навколо гілки. Лінус оминув дерево й пішов далі стежкою. Раптом перед ним виник Гаральд і сильно вдарив у груди задніми лапами. Лінус аж відступив на кілька кроків назад і присів.

— Ти чого?! — здивувався він. — Що це було?

Гаральд дивився на землю перед ними і сичав.

— Що? Хіба мені не треба йти туди?

Неподалік лежала довга палиця. Лінус підняв її і сперся. Зненацька палиця провалилася під землю — так, що Лінус мало не втратив рівноваги.

Він розгріб хмиз і листя. Під ними була яма кілька метрів завширшки й досить глибока. Але що

змусило його тремтіти — так це гострі кілки на дні ями. Потім він помітив нитки, що спліталися у сіть над ямою. Саме на них трималося листя. Лінус присів і обережно торкнувся однієї нитки. Вона була липка, майже як у тій павутині, на яку хлопчик наскочив. Нитка тяглася далі й зникала десь у кущах.

Гаральд щось скрекотав і клацав дзьобом. Він здався переляканим. І цієї ж миті між деревами хруснула гілка. Лінус подивився у зарості.

— Ниточка сіпається — значить, їжка зловила-ся! — почувся гучний хрипкий голос. — Іслерді такий голодний!

Лінус підскочив, схопив Гаральда й заховався за товстий стовбур дерева, що росло поряд.

— Їжка в замаскованій ямі! Ниточка сіпається — значить, їжка в ямі!

Гаральд учепився за руку — Лінус крізь сорочку відчував його гострі кігтики. Він тихенько повернувся й обережно визирнув з-за гілок.

На стежку виповзло щось схоже на величезного сіро-бурого павука.

Лінус затамував подих.

Між передніми ногами павука росла густа чорна грива, з якої стирчала бліда лиса людська голова. Тільки на місці, де мали бути очі, — порожньо, просто гладенька шкіра.

Копаючись у листі, павук сердито бурмотів:

— Нема їжки? Геть нема чого пожувати? Іслерді голодний!

Усіма вісьмома ногами він люто гріб листя. Лінус упав на живіт. Його серце несамовито гупало. А якби там була Ліонора?

Якогога тихіше він позадкував за дерево і раптом відчув: щось торкається його руки. Щось липке.

— Ниточка сіпається — значить, їжка зловила-ся! — загорлало чудовисько, і Лінус почув гупання восьми ніг, що помчали до його сховку.

Хлопчик стояв не дихаючи; боявся, що стукіт серця видасть його.

З-за дерева показалися дві волохаті павучі ноги, потім виповзла бічна частина тулуба. Зблизька монстр здавався ще страшнішим. Лінус був певен, що павук зараз кине́ться на нього. Але ні, той просто стояв, водив головою туди-сюди й прислухався. І Лінус зрозумів: він же сліпий! Він не має очей! Ось чому розклав сіті й завдяки ним міг відчувати, коли щось рухається.

— Іслерді знає, що ти тут, маленька мушко, — просичав павук, і Лінус побачив гострі зуби за блідими губами.

Гаральд вчепився у Лінусову руку. Волохаті кінцівки чудовиська обмацували листя. Павук був уже зовсім поруч. Аж тут Лінус зрозумів, що досі тримає в руці палицю. Одна павутина тяглася вгору між гілками дерева. Хлопчик обережно підняв палицю і торкнувся гілки високо над головою. Павук стрепенувся. Обличчя без очей посміхнулося, і наступної миті створіння вже було на дереві. Гілки тріщали й ламалися — павук невгамовно шукав те, чого там не було.

Під шум гілля Лінус кинувся на дорогу. Гаральд відчепився від його руки і зіскочив у листя. Він швидко подолав відстань між Лінусом і павуком.

— Спокійно, спокійно, — промовив Лінус. — Ми зможемо.

Не варто було йому говорити! Монстр негайно покинув пошуки й зіскочив на землю. Його бліде обличчя повернулося до Лінуса.

— Їжка балакає, як Іслерді? — вигукнув павук і став повільно наближатися.

Лінус закам'янів. Ноги не слухалися, він не міг поворухнутися. Чудовисько вже нависло над ним, як гора.

— Чому їжка балакає, як Іслерді?

Повільно він простягнув волохату ногу, ніби збирався обмацати Лінуса. Хлопчик палицею відіпхнув ногу. Павук трохи здивувався, але зупинятися не збирався.

— Я не їжа, — заперечив Лінус, намагаючись говорити спокійно.

На тварюку це не вплинуло.

— Для Іслерді усе — їжка, балакуча муха.

Обличчя посміхнулося і ще більше наблизилося.

— Не я, — рішуче відповів Лінус. — Це Іслерді — їжа для мене.

Він не знав, чому так повадився і навіть це сказав. Просто розумів, що коли побіжить, то павук його швидко зловить.

Монстр затнувся, посмішка сповзла з обличчя.

— Їжка маленька. Іслерді відчуває, що балакуча муха надто мала.

Лінус зажмурився. Навіщо ж він покинув руїни будинку? Як же він схибив, коли подався до лісу!

І тут почувся ще один голос:

— Це Іслерді — їжа для мене.

Лінус розплющив очі. Іслерді різко повернувся. Позаду нього сидів Гаральд. Дзьоб розтулений, шия дивно роздута.

— Іслерді — їжа для мене, — повторив Гаральд голосом Лінуса.

— Балакучої мухи дві? Два балакучих мух?

Іслерді заходився обмацувати все перед собою. Гаральд гучно заскрекотав.

Лінус знову ожив.

— Тут лише я, Іслерді! — вигукнув він.

Він підхопив кілька зламаних гілок з землі.

— Я скрізь навколо тебе! Зараз я тут...

Він кидав гілочки в різні боки — раз праворуч від павука, інший раз — йому за спину.

— Зараз я тут, — повторив Гаральд і стрибнув у кущі.

— А зараз я тут, — сказав Лінус, а тоді штурхонув палицею гладкий бік павука й швидко відійшов, коли гострі зуби чудовиська посунули до нього.

Іслерді заверещав. Його голова від люті оскаженіло металася туди-сюди.

— Балакуча муха — як він! — кричав павук. — Чому він балакати з Іслерді?

Лінус не міг зрозуміти, що павук має на увазі, але було видно: тварюка неабияк налякана.

— Бо вмiє, — вiдповiв Лiнус. — Я точнiсiнько як вiн. То хто тут їжка?

— Iслердi не їжка! Iслердi нiколи не їжка! Iслердi жувати хорошi хрусткi стегенця! Iслердi робити їжа балакуча муха!

Павук викинув переднi ноги, Лiнус раптом вiдчув якусь таємничу силу в руках. Вiн вiдстрибнув, i павук ударив точнiсiнько туди, де щойно стояв Лiнус.

— Це Iслердi — їжа для мене! — кричав Гаральд iз дерева.

Павук люто вискнув i заскочив на дерево. Його кiнцiвки вдарили в гiлку, на якiй щойно сидiв Гаральд — той вивiркою злетiв на верхнi гiлки. Лiнус побачив натягнутi мiж гiлками блискучi нитки павутини. Iслердi точно знав, куди заскочив Гаральд. Треба було негайно щось робити, iнакше Гаральд стане павуковою їжкою.

Думки змiшалися у голови, але одна iдея таки з'явилася.

— Iслердi! — щонайгучнiше крикнув вiн. — Хочеш пожувати моє стегенце?

Павук зупинився i повернув своє безоке обличчя до нього. Гаральд скористався з цiєї паузи й втiк.

— Iди злови мене, Iслердi! — загорлав Лiнус i кинув палицю перед собою.

Палиця впала на стежку — просто перед ямою, над якою павук натягнув свою сiтку.

Iслердi з переможним ревiнням кинувся до мiсця, де впала Лiнусова палиця. Але торжество змiнилося криком жаху, коли нитки пiд ним прорвалися

і важке тіло павука зникло в ямі. Лише тріск почувся з пастки.

Лінус видихнув. Коли страх нарешті відпустив його, хлопець опустився на землю.

Гаральд усівся на гілку неподалік і з якимось особливим блиском в очах дивився на Лінуса.

— Їжка в замаскованій ямі! — мовив він раптом голосом Іслерді. — Це Іслерді — їжка!

Лінус усміхнувся, але вже за мить побачив волохату ногу, що піднялася з ями. Потім почувся гучний крик:

— Іслерді ненавидить балакучу муху! Іслерді роздере муху на шматки й повільно їстиме...

Розділ сьомий

Лінус побіг. Він нісся щодуху. Над ним у гіллі дерев скакав Гаральд, і Лінусові здавалося, що вони біжать у правильному напрямку. Та й не було часу розмірковувати — за ними з тріском пробирався крізь ліс Іслерді.

Лінус проліз під гілкою і зачепив одну з ниток Іслерді. Тепер павук точно знав, де вони. Не так і важко було їх переслідувати.

— Гаральде! — закричав Лінус угору. — Куди ми біжимо?

Йому вже бракувало повітря.

— Спокійно, — відповів Гаральд голосом Лінуса. — Ми зможемо.

Лінус дуже сподівався, що його маленький друг не помиляється, бо скоро він уже зовсім не зможе бігти.

Хлопчик озирнувся. Павук їх наздоганяв — хоч і кульгавий, він однак бігав швидше.

— Іслерді ненавидить балакучу муху! Іслерді роздере муху на шматки й повільно їстиме...

Гаральд прискорився. Спершу Лінус подумав, що звіятко його покинуло, але наступної миті між деревами щось зблищало. Це було озеро. Лінус перетнув

узлісся і вибіг на берег. Гаральд сидів біля води й дивився на хвилі. Довгі вуха нашорошені. Голосно гупаючи, наближався Іслерді.

— Гаральде! Не можна тут залишатися! — скрикнув Лінус. — Нам доведеться йти у воду?

Раптом він побачив якийсь рух в озері. Під темно-зеленою поверхнею води щось наближалося до берега. Лінус відступив на кілька кроків назад.

І саме цієї миті з лісу вибіг Іслерді. Павук зупинився, голова з блідим безоким обличчям крутнулася туди-сюди. На пляжі не було павутини, тож монстр нічого не відчував.

Тінь під водою все наближалася. Гаральд, здається, зовсім не боявся. А от Лінус не почувався так впевнено. І ось поверхня води з плюскотом розірвалася, і павук повернув голову на звук.

З води випірнув човен — красивий різьблений дерев'яний човен. Ніс човна прикрашала драконова голова, а смарагдово-зелені водорості звисали з бортів, ніби коси. Човен зупинився на пляжі. Дивно, але всередині він був сухий. Гаральд миттю заскочив на борт. Лінус узявся підпихати човна до води, але потім помітив, що він ніби й сам сунеться.

Іслерді кинувся на звук, розгрібаючи своїми сильними ногами пісок. Щойно павук рушив до них, Лінус заскочив на борт і човен відплив. Іслерді намагався дотягтися до нього волохатими кінцівками, але не зміг.

Лінус ніби приклеївся до сидіння у човні. Під ногами лежали весла, і тільки побачивши їх, хлопчик зрозумів, що човен пливе сам.

Берегом туди-сюди бігав павук, здіймаючи ногами хмари піску. Вочевидь, Іслерді дуже боявся води.

— Іслерді ненавидіти балакучу муху! Іслерді зловити балакучу муху! Іслерді з'їсти!

І чудовисько безсило заревло. Лінус затулив руками вуха. Потім він побачив, що павук повертається до лісу. Під його ногами ламалися гілки й тряслися верхівки дерев. А далі звуки розчинилися вдалині, і нарешті знову стало тихо й спокійно.

Лінус полегшено зітхнув. Диво, що він взагалі зостався живий. Цікаво, він ніколи не думав, що життя — така звична річ — може бути таким чудовим.

Хлопчик поглянув на Гаральда. Той сидів на носі човна, просто на драконовій голові.

— Дякую за допомогу, — Лінус почухав тваринку за вухом. — Ми добре впоралися.

— Ми добре впоралися, — повторив Гаральд Лінусовим голосом.

Лінус усміхнувся.

Човен зупинився посеред озера й спокійно гойдався на хвилях.

Лінус відчув біль в руці там, де його вдарив Іслерді. Довга подряпина тяглася вздовж руки, і лише зараз хлопчик помітив, що вона кровить. Він опустив руку у воду, а потім пирснув на Гаральда.

— Чому ти не сказав, що вмєш говорити?

Гаральд струсив краплі з шубки.

Лінус змив кров і витер руку сорочкою.

— Ти міг сказати одразу?

Гаральд глянув на нього, кліпнув очима й повторив:

— Ти міг сказати одразу?

Лінус подивився на жовтий папужий дзьоб.

— Ага, — мовив він. — Ти не вмієш говорити, а просто повторюєш?

— Ти не вмієш говорити, а просто повторюєш? — повторив Гаральд і поклацав дзьобом. Він покрутився на носі човна й заскрекотав.

Лінус ліг на дно човна й дивився у спокійне блакитне небо. Розмірене хитання човна на хвилях заколисувало. Але він намагався не заснути, бо щомиті могла з'явитися Ліонора.

Він лежав і думав, що робитиме, коли повернеться додому. Коли все закінчиться. Чи може він комусь розповісти про це? Точно не мамі. Вона подумає, що син збожеволів. І навіть якщо він переконає її, що з ним усе гаразд, мама вже не спустатиме з нього очей. Ні, розповідати мамі він не збирався.

А татові? Останнім часом вони майже не розмовляли. «Гей, слухай, я знайшов був Ворота в інший світ, де повно кровожерних монстрів-павуків!» — мабуть, не найкращий спосіб відновити спілкування.

Можливо, Арону. Але чи повірить навіть Арон у все, що Лінус пережив? Хоча якщо не повірить Арон, то не повірить ніхто. Більше нікому Лінус не міг про все це розповісти. Він рідко гуляв зі своїми однокласниками. Не тому, що з нього знущалися абощо. Звичайно, його вважали трохи дивним, але ставилися непогано. Хоча ні, радше думали, що він геть

дивний — сидить на перервах сам, малює драконів і монстрів. Лінус був щасливий, коли залишався на самоті. Учителі наполягали, щоб він ішов до гурту, а його це дратувало. Вони були такими дітьми... Їм усе в житті здавалося легким і простим. Але якщо казати чесно, часом це викликало у Лінуса заздрість.

Мама, звичайно, нічого не знала. Але якось учитель сказав їй, що Лінус здається самотнім, і це стурбувало її. Надалі Лінусові довелося казати, що кілька годин після школи він провів з друзями, хоча насправді був сам у лісі. Кілька вигаданих імен вигаданих друзів швидко заспокоїли маму.

Проблемою завжди був класний фотоальбом. Лінус ніколи його не замовляв, бо тоді мама неодмінно почала б розпитувати, чому він на фото сам і як так сталося, що всі його друзі раптом в один день захворіли.

Виринути з роздумів Лінуса змусив Гаральд, що несподівано заскочив хлопчиків на груди. У борт човна щось ударило. Лінус сів. Ще один удар — цього разу такий сильний, що човен мало не перекинувся.

Лінус зрозумів, що це б'є не вода, якої так боявся Іслерді.

Він старався якнайміцніше триматися, але не хотів братися руками за борти. За спиною почувся сплеск. Лінус обернувся. Щось темне й лискуче зникло під водою.

Хлопець обережно визирнув за борт. У темній воді рухалися ще темніші тіні. Багато великих тіней.

Гаральд заверещав. Лінус озирнувся і застиг від жаху. З глибини піднімалася величезна змія. Її голова нависла над човном і чорною глянцевою горою виблискувала на сонці. Вузький роздвоєний язик, танцюючи в повітрі, наближався до Лінуса.

— Ні! Щезни! — закричав Лінус і схопив весло.

Змія подивилася на нього яскраво-жовтими очима. Хлопчик замахнувся веслом, але вона швидко пірнула під воду.

Випірнула інша змія. Вона поклала голову на борт, і човен під її вагою нахилився. Скрізь навколо човна снували чорні в'юнкі тіла. Лінус узяв Гаральда в обійми, хоча навряд чи так тваринці було набагато безпечніше. Гаральд учепився кігтками за Лінусів одяг.

Хлопець знову підняв весло. Змія роззявила пащу й засичала. На довгих іклах краплями виступила жовта рідина.

— Тобі краще присісти, — почув Лінус за спиною незнайомий голос.

Спершу він подумав, що це Гаральд, але потім згадав, що маленький приятель саме причепився до його живота. Лінус розвернувся і замахнувся веслом. Незнайомий чоловік окинув його здивовано-докірливим поглядом.

Лінус витріщився на нього. Звідки він взагалі тут узявся?

— Схоже, тобі потрібна невеличка допомога, — криво посміхнувся чоловік. — Чи це твої друзі?

Він спокійно кивнув на змію, голова якої витанцювала майже між ним і хлопчиком.

Лінус похитав головою.

З вигляду він не міг би сказати, скільки років цьому чоловікові. Здавалося, що його вік змінюється залежно від виразу обличчя і повороту голови. Волосся пісочного кольору зібране в короткий хвостик. Очі прикриває пара старомодних окулярів.

Незнайомець пильно роздивлявся найближчу змію, засукуючи тим часом рукави свого довгого плаща. Потім він широко розставив ноги й узявся руки в боки. Можливо, так він хотів справити враження небезпечного типа, але це була марна справа — невисокий на зріст і худорлявий, він навряд чи міг здолати десяток змій. Якби не ці водяні монстри навколо, Лінус від душі посміявся б.

Хлопчик поволі піднімав весло. Може, йому вдасться раз чи двічі зацідити зміюці, поки цей божевільний відвертатиме увагу?

Чоловік якусь мить стояв непорушно, а потім різко викинув руку й тицьнув змії в очі.

Спершу було тихо, ніби ніхто не зрозумів, що сталося. А далі змія вибухнула лютим сичанням. Човен струснуло, Лінус упав. Коли він зміг подивитися на місце сутички, то неабияк здивувався: чоловік був абсолютно цілий і неушкоджений. В одній руці він тримав зміїний зуб, другою допоміг Лінусові підвестися.

Змії відступили, але й далі невпинно кружляли навколо човна, пильно стежачи за його пасажирами. Лінус налічив дев'ять голів, і ще чимало тіней мигтіло під водою.

— Зараз вони згуртуються під човном і норovitимуть нас перекинути, — драматично прошепотів незнайомиць.

Змії, ніби почувши його, почали наближатися до човна. Чоловік порухом підкликав Лінуса ближче, наче збирався розповісти йому якийсь секрет.

— Але вони не знають, що це моє озеро.

Незнайомиць опустил руку за борт і кінчиками двох пальців торкнувся поверхні води. Вода в озері миттю вкрилася кригою. Усе озеро ніби накрили склянню покришкою.

Чоловік засміявся, дивлячись на безмовні зміїні тіні.

— Ходімо, — мовив, ніби нічогосінько не сталося. — Я покажу тобі дорогу.

Не чекаючи відповіді, незнайомиць ступив на кригу й пішов до берега. За ним зіскочив Гаральд.

Лінус кілька секунд повагався, потім поклав весло й ступив на лід. Яскраво-жовті очі дивилися на нього спіднизу. Одна змія пливла просто під його ногами, не зводячи з нього погляду.

Лінус пішов швидше. Незнайомиць попереду бавився — вдавав, ніби їде на ковзанах. У такт крокам гойдалися поли довгого темно-зеленого плаща.

— Вибачте! — закричав Лінус, наздогнавши чоловіка.

— Що?

— Дякую за допомогу. Здається, ви мене врятували.

— Я теж так думаю.

Чоловік ковзав на льоду, розкинувши руки для рівноваги й аж висолопивши кінчик язика — так його захоплювала ця справа.

— І без причини, до речі, — усміхнувся він через плече. — Такі, як ми, мають триматися разом.

— Що це значить — такі, як ми?

Лінус мав такий вигляд, ніби незнайомиць запитав, чи він, бува, часом не ідіот.

— Ну, знаєш... — сказав чоловік, жестом показуючи на своє тіло. — Люди.

— Ви — людина? — вражено запитав Лінус.

— Що мене викрило? Моя звичайна людська зовнішність чи те, що говорю тієї самою мовою, що й ти? — закотив чоловік очі під лоба.

— Я мав на увазі, що ви на вигляд людина, але як ви могли зробити... Щось таке?

Лінус потупав ногою по льоду. Тіні під кригою і далі стежили за ними.

— Як я і сказав. Це моє озеро.

— Ага! Зрозуміло, — збрехав Лінус і підтюпцем побіг за дядьком, щоб не відстати.

Тут він згадав, що йому розповідала Ліонора.

— Стривайте! Але якщо ви людина, виходить, ви — Вільгельм?!

Чоловік здивовано глянув на нього через плече і доброзичливо всміхнувся.

— Непогано. То ти чув про мене?

Лінус кивнув.

— І що ти чув?

— Що ви відчинили Ворота між світами.

— І це правда. Вони ще відчинені? Маю зізнатися, я цим навіть пишаюся. Справжній шедевр.

— Вони відчинені, — кивнув Лінус. Він затнувся, бо не знав, як повести далі. — Я чув, що ви наробили тут багато хаосу.

— Хаосу? Навпаки! Я — єдиний, хто намагається тут навести хоч якийсь порядок! Жителі Позасвіття не уявляють, що для них краще, і мені доводиться постійно наполягати, переконувати. Так сумно, коли рослини протестують проти поливання...

— Але... — обережно мовив Лінус. — Може, вони просто хотіли мати те, що мали завжди?

Вільгельм зупинився і зітхнув.

— Ти ж Лінус? Чи як?

Лінус кивнув, здивований, що Вільгельм знає його ім'я.

— З усіх істот, яких ти зустрів тут, скільки намагалося скривдити тебе?

— Майже всі, — неохоче визнав Лінус. — Окрім Гаральда.

— Гаральда? А, Гаральд! — вигукнув Вільгельм, зрозумівши, що йдеться про сіру тваринку. — Гаральд — мій друг. Але більшість істот у Позасвітті — варвари. Їм потрібен хтось освічений і просвітлений, хто принесе сюди лад. Першим тут з'явився я. У мене вищий інтелект, тож очевидно, що я мав покласти на себе цей обов'язок, хіба ні?

— Ліонора сказала, що через вас Вартові напали на мене. Бо ви змусили їх боятися людей.

Вільгельм спохмурнів.

— Певна річ, вона казатиме таке про мене, — зітхнув він і пригладив волосся. — Вона — одна з найлютіших тут.

Лінус скипів:

— Вона — моя сестра!

Вільгельм нахилив голову й іронічно посміхнувся.

— А ти впевнений, що це справді так? Ану ж, будь розумним хлопчиком, подумай-но трохи. Ти приходи сюди, анічогісінько не знаючи про Позасвіття, ти наївний і дуже-дуже корисний. Ти людина, точнісінько як я. Один з небагатьох, хто може ходити між світами. Хтозна, що ти зможеш зробити в майбутньому. І ось простий спосіб змусити тебе робити те, що їм потрібно, — вдати з себе когось із твоїх рідних.

У Лінуса всередині похололо. Він не знав, у що йому тепер вірити.

— Але вона знає таке, чого ніхто не може знати! З нашого світу!

Вільгельм гмикнув.

— Думаю, ти бачив дещо з того, що вона вміє. Чи так уже неможливо, що вона здатна читати думки? І що вона точно знає, які слова сказати, щоб перекопати тебе.

Вільгельм замовк. Лінус відчував, що в нього зараз розірветься голова. Він не міг збагнути, що тут правда, а що — брехня.

Зрештою, після тривалої паузи, Вільгельм озвався.

— Звичайно, ти можеш вірити в те, що тобі заманеться, — він знизав плечима. — Просто обміркуймо

деякі варіанти. Щоб тобі не було так важко, коли ти дізнаєшся правду.

Він змовк і поковзав далі.

— Але я не тому влаштував цю зустріч з тобою, — крикнув він через плече.

Лінус побіг слідом.

— Влаштували зустріч? То це ви послали Гаральда, не Ліонора?

— Саме так. Гаральд ніколи не допомагав би комусь такому, як Ліонора. До речі! Ти молодець! — Вільгельм кинув тваринці блискучу золоту монету.

Гаральд зловив монетку й поклав собі до дзьоба.

— Винагорода за хорошу роботу, — задоволено пояснив Вільгельм.

— Ми могли померти дорогою! — вигукнув Лінус. — Той страшний павук Іслерді міг нас убити!

— Он як! Справді?

Вільгельмів голос раптом став холодний, як лід:

— Гм, тепер ти сам бачиш, як непросто мені тут ведеться. Здавалося, я дуже детально пояснив, що можна їсти, а чого — ні. Мабуть, доведеться ще раз із ним поговорити.

Лінус отетерів.

— Ви спілкувалися з тим чудовиськом?

— Спілкувався — це не зовсім відповідне слово. Як я вже казав, я намагаюся навести тут лад. Іслерді — лише одне з багатьох створінь, яких треба навчити. Я пробував навчити його нашої мови, це було б значно краще за той набір безглузких вигуків, яким тут говорять. Але не гаймо часу на такі

дрібниці, як Іслерді. Я простежу, щоб він відповів за це маленьке непорозуміння. А причина нашої зустрічі інша. Я хочу, щоб ти успішно виконав свою місію.

— Яку місію?

— Розібратися зі Щуром, який руйнує Межу. Я ніяк не знайду на це часу, хоча в моєму списку справ записано... Цей дрібний злодюжка, здається, має погану звичку псувати мою власність. Спершу в Тракеборгу, тепер тут.

Він показав рукою на місцевість навкруги.

— Це дуже дратує.

Вони дійшли до берега. Лінус відчув полегшення, зійшовши з криги на пісок. Вільгельм засунув руки в кишені плаща й задоволено всміхнувся.

— До речі! Можеш узяти.

Він простягнув довгого зміїного зуба.

— Позасвіття — небезпечне місце, — мовив чоловік. — Цим можна захистити себе. Тільки будь обережний, не схопись за вістря. Отрута дуже сильна.

— Дякую, — автоматично відповів Лінус. Після хвилинного вагання він натягнув рукав светра на долоню і взяв зуба.

— Прошу. Допомогти тобі повернутися до місця, де тебе знайшов Гаральд?

Лінус глянув на озеро. Під склом криги звивалися змії.

— Стривайте, а вони можуть дихати під водою?

— Гадки не маю, — розвів руками Вільгельм.

— А крига розтане до того, як їм знадобиться повітря?

— Можливо, — пролунала байдужа відповідь.

— А ви можете прибрати лід? Задля безпеки.

— Що ти маєш на увазі?

— Ми ж не певні, що вони не загинуть?

Вільгельм глянув на нього так, ніби силкувався збагнути якусь складну математичну задачу.

— А яке це має значення?

— Вони помруть, якщо ми їм не допоможемо!

Вони дивилися один на одного як люди, що раптом заговорили різними мовами. Потім Вільгельм знизав плечима.

— Як скажеш.

Він простягнув руку в бік озера й стиснув кулак. Лід немовби вибухнув, і за хвилину на воді плавали тільки крижані уламки. Зміїні голови повиринали з води й жадібно хапали повітря. Було видно, що вони під кригою задихалися.

— Ну ось, тепер ми знаємо, — сказав Вільгельм. — Ти готовий?

Лінус кивнув.

— Добре. Тоді не гаймо часу. В нас обох чимало роботи, правда?

Він поплескав Лінуса по плечу. Можливо, хотів підбадьорити хлопця.

— І будь обережний, — нагадав чоловік. — Ти мені подобаєшся. Трохи схожий на мене самого.

Він усміхнувся так, ніби сказав найбільший комплімент, який тільки можна уявити.

— І перекажи від мене вітання твоїй так званій «сестрі». Хотів би я побачити її реакцію.

— Приємно було познайомитися, — сказав Лінус, хоч і не був певен, що це справді так.

Гаральд потерся об Лінусову ногу й дозволив почухати себе за вухом. У дзьобі він досі тримав монету.

— До речі, — додав Лінус, — вам варто повідомити Арону, що ви живі. Схоже, йому вас бракує.

Вільгельмове обличчя на мить зблідло, очі затуманилися. Але коли він знову глянув на Лінуса, очі його сяяли, як великі смарагди.

— Скажи Арону, що Вільгельм, якого він знав, помер. Він був маленькою слабкою людинкою. Новий я значно значно величніший і сильніший.

Лінус не знав, що на це відповісти, тож запитав:

— А як ми повернемося? Це далеченько, і я не впевнений, що згадаю дорогу через ліс.

— Ми вже на місці, — проголосив Вільгельм.

Лінус озирнувся і побачив, що стоїть біля знайомих руїн. Коли ж він знову глянув на те місце, де були Вільгельм і Гаральд, від них і сліду не залишилося.

Розділ восьмий

— Казала ж тобі: нікуди не йди! Я скрізь тебе шукала!

Ліонора вискочила з-за напівзруйнованих стін будівлі. Її ноги залишили чорні сліди на каменях, але вона цього не помічала.

— Але я думав... — почав був Лінус.

— Ти не розумієш, що я непокоїлася? — сердито перебила вона. — Як я можу дбати про цілий ліс, якщо ти не слухаєш, що я кажу?

— Але я думав, що Гаральд...

— Ти мав чекати тут!

Лінус здався. Що довше він намагався якось пояснити, то сильніше сердилася Ліонора.

Він сів і далі слухав її несправедливі звинувачення.

— Ти нічого не знаєш про цей ліс! — мотнула Ліонора головою у бік порожнього вікна. — Не уявляєш, як тобі пощастило, що досі живий!

— Не тільки пощастило, — обережно заперечив Лінус. — Трішки й мої здібності допомогли.

Але вираз її обличчя змусив його пошкодувати про свої слова.

— Тобі здається, що це весело? Ти міг загинути! А якщо ти загинеш, то й ми всі загинемо! Усе загине. В обох світах. Ти цього хочеш?

Тут і Лінус теж розлютився, зовсім як вона.

— Звичайно ж, ні! — крикнув він, зірвавшись на ноги. — Але ти так несподівано зникла! Тільки сказала, що покличеш — і нічого! Так, твоя правда — я нічого не знаю про це місце. То як я мав знати, який саме знак ти мені подаси? А якщо ти мені потрібна — мені просто сидіти тут?

Повітря навколо Ліонори аж тріщало від напруги, та Лінуса вже ніщо не лякало. Він так кричав, що аж засапався. Вони трохи помовчали, аж тут Лінусу дещо спало на думку, і він форкнув.

— Що тебе насмішило? — підозріло глянула на нього Ліонора.

Лінус усміхнувся.

— Як думаєш, чи багато на світі братів і сестер, які вперше побилися у дванадцять років?

Вона відвела погляд, аби приховати усмішку.

— Ти ідіот, — нарешті вимовила вона, а потім кинулася до нього й обняла.

— Ой! Обережно! Моя спина... — почав Лінус.

Але цього разу обійми були м'які, мов пух. Це було дуже приємно.

Та Лінус не міг забути Вільгельмові слова. У думках крутилося все, що той сказав про Ліонору. Понад усе Лінус хотів вірити їй. Але сумніви таки закралися і дряпали десь усередині гострими кігтками.

— Як пройшло? — запитав він. — Зловила Щура? Ліонора спохмурніла й похитала головою.

— Ні, втік. Але шанси ще є, бо він залишився по цей бік Воріт.

— Як ти дізналася?

— Так само, як дізналася, що ти тут. Я зробила так, що одразу дізнаюся, коли хтось проходить крізь Ворота.

— І як же? — поцікавився Лінус.

— Це складно пояснити.

— За допомогою твоєї магії, чи як ти це називаєш?

Вона замислилась.

— Кращої назви я не маю. Так, за допомогою моєї магії.

— Практично, — пробурмотів він.

Його думки знову повернулися до Вільгельма. Треба розповісти про їхню зустріч. Ліонорі варто було знати. Але чомусь вирішив поки що змовчати — сам собі пояснив, що зараз їм треба йти.

— Думаю, я знаю, де Щур нападе наступного разу, — мовила Ліонора. — У Залі Сантіони. І я планую зробити там засідку.

— Як, кажеш, воно називається? — перепитав Лінус.

— Зала Сантіони. Сантіона — це місто. Воно найбільше потерпає від Щура-злодія, адже Ворота між світами розташовані в катакомбах просто під ним.

— Катакомби — це там, де ти мене зустріла?

Дівчинка кивнула.

— Щурові легко бігати тунелями й знаходити скарби. А в Залі зберігаються найцінніші раритети. Ласий шматок для Щура.

— Гаразд, — сказав Лінус. — Як ми туди потрапи-мо? Ти знову намалюєш крейдою прохід?

Він показав на вхід у тунель, що з'яв у стіні.

Ліонора похитала головою.

— На жаль, той шматочок крейди був останній. Сама я пересуваюся швидко, але взяти з собою нікого не можу.

На мить Лінус замислився: чому Вільгельм може, а Ліонора — ні? Але вголос він цього не сказав, лише запитав:

— То що ж нам робити? Туди довго йти?

— Не дуже. Але треба поспішати. Я хотіла б дійти до Сантіони ще до вечора.

— Чому? — стривожено запитав Лінус. — Що станеться, коли стемніє?

— Нічого хорошого. Але не хвилюйся, ми маємо встигнути.

Лінус зіщулився.

— У цьому місці взагалі все небезпечно? Як так можна жити?

Ліонора усміхнулася.

— Для нас усе простіше, Лінусе. Ми знаємо, що і як тут відбувається. Кожен має свої хитрощі, аби з цим впоратися. Утім, для тебе все складно, я розумію.

Вона обняла його за плечі й легенько стиснула.

— Не хвилюйся. Я тебе захищаю.

І вони пішли. На щастя, не до лісу, де пантрував Іслерді, а в інший бік. Вони рушили на схід. Це якщо сонце у Позасвітті заходить на заході. Ліс тут був рідший, дерева нижчі. Невдовзі вони вийшли на безлісу рівнину. Тут і там розкидані величезні валуни, деякі з них виявилися зруйнованими будівлями. Лінус не міг зрозуміти, хто їх зруйнував.

— Що сталося з цими будинками? — показав він на розвалища.

— Ми запізнимося, — Ліонора глянула на призахідне сонце. — Поквапся.

Дівчина кивнула головою в бік гори, що височіла на обрії. Як гігантський зуб, вона стриміла аж до червоного неба. Лінусові здалося, що він бачить мури й вежі.

— Це Сантіона? — Лінус глянув на Ліонору.

— Саме так.

Сестра не зупинялася.

— Схоже радше на великий мурашник, — буркнув Лінус.

— Дуже вдале порівняння, Лінусе, — засміялася Ліонора. — Більша частина міста складається з тунелів, і в ньому забагато людей, як на мене.

Лінус трохи прискорився, щоб наздогнати її.

— А чому його побудували так? Чому не збудували звичайних будинків?

— Бо так безпечніше. Сантіона майже неприступна. Для інгалів це було нескладно. Вони змінюють форму каміння так само легко, як ти або я місимо тісто.

— Ингали — це жителі цього міста?

— Так, вони дбають про нього, ремонтують те, що варто полагодити.

Лінус усміхнувся:

— Як мама зі старими будинками.

Лінус помітив, що Ліонора пішла швидше. Раз по раз вона поглядала на сонце, що опускалося все нижче, і щодалі менше говорила. Схоже, вона всерйоз непокоїлася. Відстань від них до Сантіони виявилася більшою, ніж здавалося. Лінус був упевнений, що до темноти вони не дійдуть. Мабуть, Ліонора розраховувала, що Лінус ходить швидше. А йому доводилося майже бігти, щоб не відстати від неї.

Попереду ще була половина долини. Хлопчик роздивися світлі крапочки на стінах Сантіони. Мабуть, вікна там таки були.

— Ліоноро... — мовив він між кількома важкими вдихами. — Що стається, коли спадає темрява?

Він хотів це знати, але водночас і не хотів.

Ліонора кинула на нього швидкий погляд.

— Виходять Нічні Мисливці, — відповіла коротко, зупинилася і роззирнулася. — Ми не маємо часу, — сказала вона похмуро. — Нам конче треба знайти прихисток до темноти.

— Скільки залишилося часу? — Лінус теж роззирнувся.

— Менше, ніж мені хотілося б, — Ліонора рушила до купи валунів.

Лінус пішов за нею. Він не міг збагнути, хто такі Нічні Мисливці і звідки вони виходять. Мабуть, із лісу. Там повно всіляких монстрів.

Підійшли до купи каміння. Здавалося, що колись це каміння було великою вежею. На одному валуні виднівся зелений відбиток руки.

— Це знак для мандрівників, — показала на нього Ліонора. — Так позначають безпечні місця для відпочинку, щоб інші могли їх знайти.

— То тут ми зможемо безпечно переночувати?

— Принаймні безпечніше, ніж на рівнині.

Ліонора присіла перед купою, а потім помахала Лінусу:

— Ходи сюди. Тут вхід.

Вона показала на отвір під каменем. Лінус зазирнув у темну яму — простір був більший, ніж він очікував. Ліонора спустилася в печеру, Лінус — за нею.

У щілинах над ними вигравали золоті відблиски призахідного сонця. Це справді була хороша криївка. Камені утворювали склепіння над головою. Ніби іглу з необтесаних валунів.

— А якщо воно завалиться? — насторожено проказав Лінус.

— Не завалиться, — запевнила Ліонора. — Глянь сюди.

Вона провела пальцем уздовж стику двох великих каменів. Коли Лінус придивився, то побачив, що краї валунів розплавилися і зрослися разом. І всі каменюки були з'єднані між собою так само.

— Мабуть, цю схованку побудував інгал, — Ліонора поплескала по кам'яній стінці. — Дуже міцно, міцніше нікуди.

Лінус увівся на пухку землю. Замурзається, звісно, але зараз це його зовсім не бентежило. Він відчув, що страшенно стомився. Спершу безсонна ніч у Тракеборзі, потім усі ці події у Позасвітті одна за іншою.

Хлопчик набрав жменю землі й випустив її між пальцями. Зараз він хотів тільки додому. У Позасвітті страшно. Він хотів до мами і Ліннеї. Звичайно, поруч з Ліонорою він почувався безпечніше, але Вільгельмові слова повсякчас гризли його. Що, як Ліонора бреше? Що, як вона — просто черговий монстр, який маскується під його сестру?

Він почув, як Ліонора лягла біля нього, і вдавав, що спить.

Ще довго він лежав без сну. Думав. Здебільшого про маму та Ліннею. Поки Щур по цей бік Воріт, вони в безпеці. Але якщо він повернеться до Тракеборга, поки Лінус тут...

Стривай!

От якби він не заходив у ту нору! Треба було її забити чи завалити... Але вже пізно. Так чи інакше, йому доведеться взятися за Щура. Більше нема кому цього зробити. Хоч хто насправді Ліонора, вона хотіла знищити Щура. І якщо вони зможуть — Лінусову сім'ю врятовано. Вже через це він міг довіряти їй. А там буде видно.

А потім почувся гуркіт. Осипалося каміння. Лінус підскочив і несамовито закрутився, намагаючись зрозуміти, що відбувається. Він боявся, що їхня схованка завалилася. Навкруги темно, лише місячне світло смужками пробивалося крізь щілини.

Ліонора вже не спала. Вона жестом показала, щоб він заспокоївся. Лінус кивнув і визирнув через найближчу щілину. Щось пересувалося на рівнині. Знову почувся той страшний звук, цього разу ближче.

За кілька метрів від них на землю впала велика каменюка. З гучним «хрусь» тріснула її поверхня. Полетіли уламки, і з каменя щось вилізло, мов хробак із яблука. З величезної кам'яної шкаралуці, ніби з яйця, висунулися чотири лапи. Товсті сірі лапи обмацували землю навколо. Потім невідома істота сильно струснулась, як мокрий пес, і залишки шкаралуці обсипалися.

Товста чотирилапа тварина. Велика, як автомобіль. Гладкі кам'яні плити з тіла спускалися до лап. Це було схоже на броню. На спині було ніби хутро, але теж кам'яне. Кожна волосина — гостра, як шило. Очі двома місяцями сяяли на круглій похмурій морді.

Лінус почув, що й далі на рівнині лускають інші кам'яні брили. Тепер він знав, хто такі Нічні Мисливці.

Найближче чудовисько підняло голову й глибоко вдихнуло нічне повітря. Кілька разів повело головою туди-сюди, аж поки сріблястий погляд зупинився на купі каміння, де ховалися Лінус і Ліонора. Хлопчик відступив у темряву. Страшна істота посунула ближче до них. Кожен її крок перемелював камінці на пісок.

— Нам доведеться тікати, — прошепотіла Ліонора. — Здається, він нас внюшив. Не знала, що вони здатні на таке.

— Вони можуть залізти сюди? — запитав Лінус, невідривно стежачи за сріблястими очима тварюки.

— Вони вміють підкопувати, а може, і ще щось.

Лінус відчув холодок на спині.

— Але куди ж ми побіжимо? Я нізащо не добіжу до Сантіони.

— Там далі річка. Нічні Мисливці бояться води. Заховаєшся у воді, я тебе там знайду, як тільки зможу.

— А ти куди? — вигукнув Лінус.

Він зовсім не хотів залишатися сам.

— Я відведу їх в інший бік.

— Ти справді можеш це зробити?

Ліонора кивнула. Вона усміхнулася йому, однак Лінус добре знав такі усмішки. Він сам так усміхався мамі, коли хотів щось приховати.

Вони потисли одне одному руки.

— Полічи до десяти, коли я вийду, — прошепотіла сестра Лінусові, — а потім біжи в протилежний бік. Не зупиняйся аж до самої води. І будь обережний.

Вона відпустила його руку і, перш ніж він щось сказав, зникла в отворі. Лінус визирнув у найближчу щілину. Ліонора немовби випірнула з-під землі, і навколо неї одразу спалахнуло яскраве світло — на дівчину спрямували погляди десятки сріблястих очей. У їхньому світлі вона була схожа на маяк. Чудовиська посунули до неї з усіх боків, як метелики до лампи. Кожен їхній крок викликав страшенний гуркіт.

Наступної миті Ліонора помчала рівниною. Вона летіла сліпучим спалахом світла, залишаючи за собою яскравий слід. Нічні Мисливці кинулися за нею.

Лінус тихенько виповз зі схованки. Далеко на обрії він бачив світло, яке розливалось за Ліонорою. Час від часу вона зупинялася, чекаючи своїх переслідувачів. Лінусові було дуже жаль, що їй довелося ризикувати собою заради нього.

Він підскочив і побіг. Біг довго й щодуху. Звісно, раніше, у своєму світі, він теж боявся. Але там були здебільшого надумані небезпеки, як-от чорна рука чи страшні павуки. У Позасвітті ж небезпеки були справжні. Такого страху він ще ніколи не переживав. Цей страх заповнював усе його єство.

Тут і там на землі валялося каміння, тож у темряві дуже легко було перечепитися. З Місяця помічник був поганий. Тобто з Місяців — це Лінус зрозумів, коли глянув на небо. Місяців було два. Як у тій моделі сонячної системи, що хлопчик бачив у вежі.

Легені боліли, бігти ставало все важче. А ще Лінус дуже зголоднів. Дихання збилося, і він був змушений зупинитися. Коли ж вирішив знову побігти, ноги відмовилися слухатися. Піт котився з лоба, затікав у очі. Лінус сперся на стіну давнього будинку й силкувався заспокоїти дихання. Світла від Ліонори він більше не бачив. Можливо, просто піт залив очі? Він подивився на нічне небо. Два місяці сяяли сріблястим світлом. Дивно, подумав він, зараз вони значно нижче, ніж раніше. Лінус витер очі і моргнув.

Місяці теж моргнули.

От лиш то були не місяці.

То були сріблясті очі.

Розділ дев'ятий

Лінус завмер на місці. Нічне чудовисько стояло просто перед ним. Хлопчик вдивлявся у кам'яне обличчя. Паща роззявлена, зуби схожі на гострі крем'яні шпичаки. Хлопчик повільно відступив. Холодний сріблястий погляд стежив за кожним його кроком. Кілька каменів під ногами важкої тварюки вгрузли в землю, ніби в масло, інші розсипалися на гравій. Невідривно дивлячись на Лінуса, Нічний Мисливець почав обходити його збоку. Страх охопив Лінуса. Він озирнувся — тікати не було куди. Мисливець стрибнув на хлопчика, тому вдалося відскочити вбік. Хлопець очікував, що за ним клацнуть щелепи, але вийшло якось так, що монстр приземлився на спину й вигріб глибоку яму саме там, де щойно стояв Лінус. Уже наступної миті чудовисько зірвалося на ноги й струсило землю зі спини.

Лінус побіг.

Кроки Нічного Мисливця гуркотіли за ним, як землетрус. Хлопчик не наважувався озирнутися, бо треба було постійно дивитися під ноги — тільки перечепиться, і йому кінець.

Шия і легені боліли несамовито. Лінус хотів закричати, але забракло повітря. Раптом стало зовсім тихо. Хлопець зрозумів, що це означає, і кинувся праворуч — саме вчасно, щоб не потрапити під гострі шпичаки на спині монстра.

Земля затряслася, і Лінус ледь не втратив рівновагу. Він побіг між двома давніми кам'яними стінами, сподіваючись сховатися за ними, але чудовисько вже було на ногах і посунуло просто за ним, як могутня цегляна купа. Навколо розлетілися пил і кам'яні уламки.

На якусь мить запала тиша, а далі хлопчик дещо почув. Музика! Схоже на скрипку. Без вагань він побіг туди, звідки лунав цей ледь чутний звук, майже миттєво заглушений гуркотом каміння. Пил застував очі, Лінус відчув, що плаче. Усе, що він бачив, — якісь тіні й силуети. Аж ось попереду з'явилося світло. Різнобарвні маленькі вогники, ніби гірлянда на ялинці. Лінус витер очі рукавом.

Це була яхта. Щойно Лінус проминув руїни стародавнього муру, він побачив річку. Яхта повільно плила по воді, а з її щогл і перил сяяло безліч різнокольорових ліхтариків.

— Допоможіть! — крикнув Лінус щосили.

Шалено махаючи руками, з диким криком він кинувся до річки. У світлі ліхтарів хлопець бачив, що на яхті плывуть якісь істоти. Деякі з них просто стояли й дивилися на нього, інші ходили туди-сюди палубою.

Він був так близько! Якщо судно плывтиме з тією самою швидкістю, то Лінус вибіжить на берег і якраз

порівняється з ним. Одна з фігур почала розмотувати мотузяну драбину. Лінусова надія зараз світила яскравіше, ніж усі ліхтарі разом.

Йому залишалося якихось десять метрів до води.

І щось важке сильно вдарило його в спину. Лінуса штовхнуло вперед і кинуло в траву. Чудовисько сильно стисло його ногу й потягло назад, як маленьку рукавичку на мотузочці. Нічний Мисливець сильно смикнув, і Лінус опинився просто під його щелепами. Сріблясті очі люто витріщилися на нього.

Мисливець роззявив пащу й загарчав.

А що сталося далі — Лінус і сам не міг збагнути. Ось зміїний зуб лежить у кишені, а наступної миті він уже вп'явся у підборіддя монстра. Хлопчик висмикнув зуб і побачив, що рана від нього росте, розширюється і глибшає. Кам'яна шкіра навколо отвору перетворювалася на пісок і осипалася. Мисливець відступив. Сотні дрібненьких червоних камінчиків посипалися з рани, Мисливець схопився за неї лапою, але від цього стало тільки гірше. Голова перетворилася на купу каміння, а руйнування переповзло на плечі й далі.

Лінус глянув на зуб. Що ж це дав йому Вільгельм?

Хлопчик повернувся до річки. Музика на яхті стихла, усі, хто був на борту, спостерігали за подіями на березі. Люто боліла нога в тому місці, де схопив Мисливець. Лінус покульгав до води.

Хоч би тут не було змій, думав він, ступаючи у воду. Яхта попливла далі, як тільки він доплив до мотузяної драбини. Підніматися було важко від болю,

але згори йому допомагали, витягаючи драбину на борт.

Лінус незграбно видряпався на перила й сповз на палубу. Кілька секунд він нерухомо лежав на спині, намагаючись вгамувати дихання. Над ним сяяли кольорові ліхтарики. Дуже красиво. Лінус на мить заплющив очі, а коли розплющив, побачив над собою кілька облич. Над ним схилилися незнайомі створіння і тихенько щось обговорювали.

— Вієра мелета... Осіра Халез? — прошепотіла схожа на людину істота.

Вона скидалася на молоду жінку, тільки замість волосся її голову вкривало червоне пір'я.

— Немеріл вердайн. Аленті Халез сілмар? — промовив чоловік із сірою шкірою, брунатною бородою і закрученими рогами на скронях. У руках він тримав мотузяну драбину й поглядав на неї так, ніби шкодував, що скористався нею.

Усі вони повторювали одне слово: Халез. Лінус згадав, що це слово кілька разів вигукували й Вартові. Може, це слово означає «людина»?

Хлопчик важко сів. Усі втупилися в нього. Здавалося, вони боялися, що він зараз на них нападе. Одна з істот нервово стискала в руках короткий спис. У другої була якась дивна незрозуміла штука. Істоти дивилися то на Лінуса, то на купки каміння, що залишилися від Нічного Мисливця на березі.

Лінус відчув, що така напруженість може бути небезпечна. Будь-що він мав заспокоїти своїх рятівників.

— Халез? — він торкнувся рукою своїх грудей.

Істоти перезирнулися і подивилися на нього. Панна з червоним пір'ям нерішуче кивнула. Лінус хотів простягнути руку, але вчасно зупинився. Як тут у Позасвітті вітаються? Мабуть, не руками. Або не щупальцями. Він вирішив обмежитися просто вітальним жестом.

Побите тіло боліло, особливо ноги. Лінус звівся — усі присутні відступили на крок назад. Довелося підняти руки в примирливому жесті. Зміїний зуб він поклав назад у кишеню.

— Сантіона? — показав він на палубу судна, а потім — на місто.

— Сантіона, — кивнув рогатий чоловік.

Лінус спробував іти — ноги підігнулися, і він впав на дошки. Істоти з судна якимось дивно перезирнулися. Дівчина з пір'ям присіла й оглянула Лінусові ноги. На одній холоші виднілася червона пляма.

Дівчина стисла поранене місце й глянула йому у вічі. Її очі були бурштинові, наче в орла. Він знизав плечима, дівчина кивнула ніби сама собі й вийняла ніж із широким лезом. Лінус занепокоєно подивився на дівчину, але та лише заспокійливо усміхнулася. Вона розрізала холошу на пораненій нозі. Оглянувши рану, вона щось крикнула через плече. Рогатий чоловік кудись пішов і невдовзі повернувся з мотком світлої тканини. Разом вони перев'язали рану, і Лінусові стало краще. Зараз і червонопера, і круторогий здавалися вже значно доброзичливішими, ніж спершу.

Усі ж інші пасажири яхти ще трималися осторонь.

Скоро Лінус вже сидів на палубі, зручно вмонтувавши біля червоноперої дівчини. Рогатий чоловік грав на якомусь дивному інструменті з тканиною замість струн. Чисті звуки піднімалися до неба, вони були такі чарівні! Лінус ніколи не чув такої гарної музики. Ці звуки переповнювали його надзвичайним настроєм, як буває напередодні Різдва. Йому хотілося заплющити очі й просто слухати, але не давали спокою думки про Ліонору. Що, як вона не впоралася? Це мучило його нестерпно. А якщо він втратив і Ліонору, і можливість повернутися додому? Як він сам-один знайде Ворота і захиститься від Вартових?

Зрештою втома таки здолала хлопчика й він заснув. Але хвилювання за Ліонору не покидало його й уві сні.

Лінус смикнувся і прокинувся. Не пам'ятав до пуття, що йому снилося, — здається, що Ліонору поранили і їй загрожує небезпека.

Червонопера торкнула його за плече.

— І селам Сантіона, — усміхнулася вона.

Він підвів погляд. Судно заходило в гавань, заховану в печері. Грубі колони піднімалися з води аж до високого склепіння. Гавань мала форму півмісяця з кількома кам'яними причалами. Біля кожного припнуто по кілька суден. Через великі отвори в стінах печеру освітлювало сонце.

Уже день.

Лінус вражено роздивлявся все довкола. У гавані кипіла робота. Екіпаж яхти вже заходився вивантажувати діжки й дерев'яні ящики.

Рогатий чоловік приніс якийсь шматок тканини й поклав Лінусові на коліна. Хлопчик розгорнув — щось схоже на довгий плащ або мантію з капюшоном. Круторогий показав на натовп у гавані і на Лінуса.

— Халез! — мовив він і загрозово здійняв кулака, немовби розсердився, а потім затулив обличчя руками.

Лінус зрозумів. Вони принесли йому маскування. Люди на судні знали, що від нього небезпеки чекати не варто, але інші тутешні жителі ненавиділи людей.

Він встав і надягнув мантію. Нога боліла. Червонопера дівчина дала йому палицю, щоб спиратися. Лінус роззирнувся. Він навіть не уявляв, куди йти. А треба якось знайти Ліонору. Може, вона має друзів у місті, які могли б йому допомогти?

Він повернувся до червоноперої і круторогого.

— Ви знаєте Ліонору? Я маю знайти її.

Вони подивилися на Лінуса, одне на одного.

— Ґеваль ра Ліонора? — спитав рогатий.

Лінус безпорадно знизав плечима. Принаймні вони, здається, знають її ім'я.

Червонопера знизала плечима і якусь мить дивилася на Лінуса, ніби бачила вперше.

— Лар! Ве лані Ліонора! — вигукнула вона й показала на хлопчика.

Рогатий чоловік стрепенувся, пильно придивився і аж рота роззявив від здивування.

— Так! — радісно закивав Лінус. — Так і є! Ми близнюки.

Червонопера кудись пішла і невдовзі повернулася з папером і вуглинкою. Вона кілька разів щось черкнула на аркуші і показала Лінусові малюнок: рука в язиках полум'я.

— Ліонора, — усміхнулася і тицьнула в папірець.

Лінус не зрозумів, що це мало означати, але кивнув і поклав папірець у кишеню.

— Спасибі за допомогу, — подякував він, хоч присутні, певна річ, нічого не зрозуміли.

Він по черзі обняв своїх рятівників. Здається, у Позасвітті теж заведено обійматися, бо і дівчина, і чоловік теж обняли його у відповідь.

Лінус усміхнувся.

— Приємно, що не всі у Позасвітті — кровожерні монстри.

Схоже, червонопера та круторогий подумали те саме, тільки про людей.

Лінус вийшов з гавані, прикриваючи обличчя капюшоном. Він намагався не підводити очей від землі, але втриматися, щоб не витріщатися на все дороге, було важко. Усе навкруги було нове й незвичне. Ось мимо пройшла-проповзла жінка з довгим сріблястим зміїним хвостом — Лінус мало не перечепився через нього. Він перейшов базар. Зелена похмура істота з червоними очима продавала такі самі коренеплоди, як він бачив на яхті. Лінус затримався. Маленькі бульби були дуже схожі на людей — з ручками, ніжками й маленькими голівками. Невеличка купка золотих монет виблискувала на вагах. Над яткою намальовано знак — Лінус швиденько глянув: істота

з коренем у руці. Вона вказувала на людину, що готувалася розпрощатися зі своїм життям.

Лінус іще раз здивовано подивився на чудернацькі бульби. Схоже, для них це звично, подумав він і рушив далі.

Хлопець піднявся сходами й зайшов у тунель. Стіни й підлога вимощені бурим камінням. Скляні зеленуваті кулі на стінах поширювали світло. У тунелі було багато відгалужень і скрізь туди-сюди снували химерні створіння всіляких форм і розмірів. Вони здавалися спокійними й доброзичливими, говорили своєю мовою і робили свої справи, як жителі будь-якого іншого міста. Ніхто навіть не глянув на Лінуса.

Ноги ще боліли, і хлопчик був дуже вдячний червоноперій дівчині за палицю. Шкода, що він не міг порозумітися з нею і рогатим чоловіком, — він хотів би дізнався їхні імена. Либонь, він їх більше ніколи не зустрине. Звичайно, це сумно, але все-таки найбільше йому хотілося додому.

Тунель спіраллю вів наверх. Здавалося, що він тягнеться крізь усю гору. Лінус проминув кремезну фігуру, спина якої була вкрита кам'яною оболонкою. Фігура щось пробурмотіла сама до себе й простягла руку до тріщини в кам'яній стіні. Над розколиною піднялася хмарка пилу, і стіна стала ціла-цілісінька, а істота побрела собі далі. Мабуть, це був інгал, подумав Лінус.

Аж тут його увагу привернули галас і крики попереду. Просто перед ним виникло четверо Вартових, а ще двоє павуками бігли по стелі.

Вони зупиняли й оглядали всіх перехожих, ніби когось шукали.

Лінус знав кого. Невже вони шукали його відтоді, як він пройшов Ворота? Чи хтось повідомив їм, що в місті з'явилася людина?

Лінус ще нижче натягнув капюшон на обличчя. Ось поряд вужчий тунель. Хлопчик пірнув туди, сподіваючись розчинитися серед натовпу, але, глянувши через плече, побачив блиск сталеві маски в зеленому світлі. Вартовий піднявся на стелю. Лінус відчув його погляд на своїй спині. Він пішов швидше. Дуже кортіло кинутися бігти, але було б украй нерозважливо — тоді він точно видав би себе. Звідусіль лунали стурбовані голоси. Очевидно, не тільки Лінус боявся Вартових.

Хлопчик завернув за ріг і опинився у вузькому темному проході. Поруч були великі дерев'яні двері. Він щосили притулився до них, намагаючись бути якомога непомітнішим. Місцеві жителі проходили мимо, ніхто не звертав на нього уваги. Але в кінці проходу все чіткіше виднілося зелене світло ліхтаря Вартового. Лінус іще сильніше притиснувся до дверей.

Несподівано вони відчинилися. Не втримавшись, Лінус впав назад, у темряву. Він почув, що хтось твердими кроками наближається до нього. І перш ніж Вартовий дійшов до дверей, вони зачинилися.

Останнє, що Лінус побачив за дверима, — пара брудних волохатих лап.

Розділ десятий

Дуже темно. Лінус не бачив навіть свого носа. Чув лише якісь ритмічні звуки, і минуло ще кілька секунд, поки він зрозумів, що це гупає його серце. А потім почулися інші удари — сильніші, як копитами об кам'яну долівку.

Лінус підвівся і намацав двері. Але що, як там чекає Вартовий? Може, краще таки залишитися тут? І поки він стояв і вагався, позад нього щось засяяло. У кімнаті раптово стало дуже світло, і хлопчик різко обернувся. Перед найбільшим каміном з усіх, що він бачив, сиділа величезна істота. Видно було лише її спину, і тільки коли вона підвелася, Лінус зрозумів: істота ставала на коліна, щоб розпалити камін. На зріст ця істота була щонайменше вдвічі вища за дорослу людину, а завширшки — як ті вхідні двері. Коли вона повернулася, Лінус мимоволі відсахнувся. Обличчя зморшкувате і якесь сумне. Одне око каре, друге — молочно-біле й ніби скляне. Волосся звисає до плечей мотузками, прикрашеними намистинами. З лоба ростуть довгі роги, що майже зачіпають стелю. Одяг схожий на живий мох. І на завершення цієї картини — пара копит.

Лінус полегшено зітхнув, тільки побачивши вишивку на одязі. Той самий символ, який намалювала червонопера дівчина на яхті. Рука й вогонь.

Страх відступив. Якимось чином Лінус зрозумів, що ця істота його не скривдить. Цікаво, чоловік це чи жінка, подумав хлопчик, але одразу визнав, що це неістотно.

— Грамр, — сказав велетень і показав на себе. Голос пролунав, ніби десь зламався старий дуб.

— Лінус.

Грамр кивнув і заходився щось перемішувати у великому чорному казані, підвішеному над вогнем. Потім насипав з казана в миску, простягнув Лінусові й жестом запросив їсти. Лінус сів на підлогу. Миска була велика, мов тазик.

Грамр відійшов і сів біля письмового стола. Стінка позад нього повністю заплетена в'юнкими дикими рослинами. Грамр велетенською рукою легенько потягнув одне стебло, потім Лінус почув, як клацнули ножиці.

Хлопчик глянув у свою велику миску. Вариво було схоже на якийсь овочевий суп. Подумалося: а що, як страву отруєно? Досі майже все в Позасвітті так чи інакше виявлялося небезпечним. Але, поглянувши на велике тіло Грамра, Лінус відкинув цю думку. Якби Грамр хотів йому щось заподіяти, отрута йому не знадобилася б. Та й символ на одязі додавав Лінусу впевненості, що він тут з другом, а не ворогом.

Суп мав пряний смак. Хлопчик швидко спорожнив миску й не відмовився від добавки. Якщо чесно, він навіть не пам'ятав, коли востаннє їв.

Поки Лінус доїдав другу порцію супу, Грамр на-
решті відклав ножиці. Він встав з-за стола з майс-
терно сплетеним із зелених гілочок вінком. Велетень
підійшов до Лінуса й обережно поклав вінок йому на
голову.

— Дякую, — промовив хлопчик між двома ковт-
ками супу і завмер. Слово прозвучало не так, як він
звик.

— У чому річ? — запитав він, дивлячись у різно-
барвні очі Грамра.

І знову почулися незнайомі слова, але Лінус яки-
мось чином знав, що вони означають.

— Вінок-тлумач допомагає говорити й розуміти
те, що кажуть інші в нашому місті, — мовив Грамр
своїм тріскучим голосом. — Якщо хтось у нас гово-
рить людською мовою, це привертає увагу.

Грамр говорив так само, як червонопера дівчина
й рогатий чоловік на судні, але зараз Лінус легко все
розумів, ніби це була його рідна мова.

— Це просто фантастика! — вигукнув він. — А як
цей вінок працює?

Грамр беззубо усміхнувся.

— Це дуже давнє мистецтво мого народу...

— Дякую, — Лінус досі був вражений тим, як лег-
ко він вимовляв слова чужої мови. — Але я не знаю,
як можу за це заплатити. Я не маю грошей.

— Гроші, — гучно зітхнув Грамр. — Це так по-
людськи...

— Але ж і у вас теж розплачуються грошима.
Я кілька разів бачив золоті монети.

Не кажучи вже про купи монет, які Лінус бачив у Щурових скарбах. Вони точно були не з людського світу.

— Це правда, — визнав Грамр. — Гроші ввели невдовзі після відкриття Воріт. Здогадуєшся, чия це була ідея?

— Вільгельмова?

Грамр кивнув.

— І вона швидко прижилася. Різко все набуло своєї ціни, — зітхнув велетень. — Мій світ змінюється, юначе. І боюся, що не на краще.

Лінус не знав, що на це відповісти, тож вирішив змінити тему. Прийшов час поговорити про те, заради чого він сюди прийшов.

— Грамре, а ти часом не знаєш Ліонори?

Грамр усміхнувся і поклав долоню на символ руки з вогнем.

— Ця емблема означає, що я належу до тієї самої групи, що й вона. Ми намагаємося захистити наш світ і зберегти мир.

— Отже, — почав Лінус обережно, — ти не вважаєш мене небезпечним? Хоч я й людина.

Грамр поглянув на нього своїми різними очима, і хлопчику здалося, ніби гігант дивиться просто у його єство, читає його, мов книжку, усі його думки й спогади.

— Я вважаю, що ти можеш бути небезпечним, дуже небезпечним. Але ця твоя частина ще не пробудилася. Та ось що я скажу, послухай уважно: ми маємо бути дуже пильними, щоб не прогавити тієї

миті, коли вона прокинеться. Передусім ти сам му-
сиш пильнувати.

Лінус не зовсім розумів, про що йдеться, але ці слова йому не сподобалися. Він почувався майже ображеним.

— Але ні, — повів далі Грамр, — зараз ти не становиш загрози для нас. Наші Вартові засліплені страхом і ненавистю до людей, але не всі тут такі. Кожна людина відповідає лише за свої вчинки, а не за всю людську расу.

Лінус зрозумів, що Грамр не хотів його образити, тож повернувся до своєї справи.

— Грамре, я думаю, що Ліонора в небезпеці.

Він коротко розповів, що сталося на рівнині за річкою.

— Після цього я її не бачив. Хочу її знайти, але Вартові полюють на мене. Не знаю, як вийти з Сан-тіони, не впіймавшись.

Грамр кивнув.

— Залишайся тут. Я її знайду. Тобі небезпечно виходити звідси. Тебе розшукує дещо більше, ніж ти думаєш.

Лінус похолов. Він охоче обійшовся б і без цієї ін-формації.

Грамр підійшов до дверей і взяв здоровий кийок, товстий, як стовбур дерева. Поклав його на плече й відчинив двері.

— Спробуй відпочити. Ти стомився, а скоро тобі знадобляться усі твої сили.

Велетень іще раз глипнув на Лінуса молочно-білим оком і зачинив за собою двері.

Лінус підкинув у камін кілька дровиняк. Якщо багаття згасне, стане темно, а йому цього дуже не хотілося. Він знайшов грубу ковдру й видерся на гігантське крісло. Там можна було простягтися на повен зріст — Лінус так і зробив.

Він відчув щось на руці. Щось його смикало. Розплющивши очі, він не міг згадати, де він. Навіть гірше — Лінус взагалі нічого не пам'ятав. Усі його спогади зникли. Знову щось смикнуло. Він глянув униз. Навколо його руки обв'язана мотузка. За другий кінець щось смикало. Щось, що його шукало. Мотузка — це слід. Лінус — здобич. Він роззирнувся, шукаючи, де сховатися, але навколо бачив тільки темряву й порожнечу. Переслідувач наближався. Лінус його не бачив, але відчував його присутність. Це він шукав Лінуса.

Хлопчик смикнув за мотузку, але вона міцно трималася. Було боляче, ніби намагаєшся відірвати частину тіла. Щось на тому кінці міцно-преміцно тримало і, здавалося, знало про кожен його рух. Лінус відчував, як воно наближається. А тепер і почув. Гучне шкрябання...

Від переляку Лінус прокинувся. Вогонь майже згас, залишився тільки жар. Хлопчик зліз із крісла й пішов підкинути дров. Коли полум'я знову піднялося, стало значно світліше й страх відступив. Лінус набрав собі ще миску супу і... Почув шкрябання, як уві сні.

Шкрябали в двері.

Черпак випав з його руки, стукнувся об підлогу, й луна від удару рознеслася кімнатою.

Лінус різко повернувся і прислухався. Обережно на кілька кроків підступив до дверей. Опустив руку в кишеню і взявся за зміїний зуб. Ось знову шкрябає! Щось важке дряпало двері знадвору.

— Це ти, Грамре? — тихенько спитав Лінус.

Шкрябання на мить затихло, а потім почалося знову — ще сильніше й енергійніше. Тепер ніби шкрябала вже не одна кінцівка, а дві, три, чотири, п'ять, шість...

Рука запекла. Саме там, де уві сні він бачив мотузку. Лінус глянув на те місце — і побачив подряпину. Це ж Іслерді його подряпав!

І зненацька він зрозумів, ніби його чимось вдарили: там, за дверима, — Іслерді! Але як павук його вистежив? Цього Лінус не міг уторопати. Зрозуміло було тільки те, що надворі був Іслерді, і він знав, що Лінус тут.

Хлопчик підійшов до великих дверей. Помацав руками темно-коричневі завіси й колодки. Усе здавалося міцним. Іншого входу в приміщення немає.

Відійшов до каміна. Сів і став чекати. В одній руці він тримав зміїний зуб, у другій — камінець у формі серця, що дала йому Ліонора.

До того часу, коли шкрябання остаточно припинилося, він мало не збожеволів. Лінус затамував подих і прислухався до тиші. Мабуть, Іслерді подався геть. А наступної миті двері відчинилися, і Лінус зірвався на ноги.

Це прийшов Грамр з Ліонорою на руках. Її тіло безживно звисало з могутніх Грамрових рук. Лінус підбіг і взяв Ліонору за руку. Світло, яке раніше випромінювала його сестричка, зараз було майже непомітне. Грамр обережно поклав дівчинку на крісло. Лінус тримав її руку і якоїсь миті відчув, що вона потисла його пальці. Принаймні вона жива.

— Що з нею? Вона одужає?

Грамр обережно зняв з Ліонори коричневу шапочку.

— Вона використала майже всю свою силу. Їй треба добре відпочити. Зате більше нікому не доведеться боятися зустрічі з Нічними Мисливцями. Від них залишилися лише купи каміння.

Лінус заліз на крісло й сів на бильце. Йому страшно було бачити Ліонору в такому стані. Вона здавалася такою беззахисною, як і Ліннея. Лінус погладив її по голові.

— З тобою все буде добре! — прошепотів він.

Ліонора розплющила очі. Окинула поглядом кімнату, поглянула на Лінуса. Поклала долоню на братову руку, і Лінус відчув, яка ж вона слабка. Йому захотілося плакати.

— Лінусе, — промовила вона так тихо, що братові довелося нахилитися, аби розібрати, що вона каже. — Я запізнилася. Щур уже побував у Залі Сантіони. Тепер він повертається до Воріт.

Вона натужно закашлялася. Лінус підсунувся ще ближче, щоб вона могла говорити тихіше.

— Ти маєш знайти його, — сказала Ліонора. — Я відчуваю, що Межа починає розвалюватися. Просто зараз. Треба це зупинити.

— Але як? Як мені дістатися Воріт? Вартові мене переслідують. І що мені робити зі Щуром, навіть якщо я знайду його?

— Я вірю в тебе, Лінусе! Грамре!..

Вона глянула на зморшкувате обличчя велетня.

— Твій колодязь у тунелі... Він пов'язаний з катакомбами?

Грамр кивнув.

— Підеш цим шляхом, Лінусе, — прохрипіла Ліонора. — Прокрадешся повз Вартових. Ти зможеш! Тепер усе залежить від тебе.

Погляд Ліонори затуманився. Лінус подумав, що вона знепритомніла, але вона мотнула головою і говорила далі:

— Вибач, що не можу піти з тобою, Лінусе. Хотіла б я попросити про це когось іншого, але, на жаль, зробити це можеш тільки ти.

Вона підняла руку, висмикнула в себе три волосинки, скрутила їх кілочком і поклала Лінусові на долоню.

— Одягни це на мій палець у твоєму світі. Тоді я зможу допомогти тобі. Головне — щоб Вартові пропустили його крізь Ворота.

— Не хвилюйся, Ліоноро. Я про все подбаю.

Лінус поклав волосяний перстеник у кишеню. Хотів би він бути насправді таким упевненим, як вдавав.

— Грамре, покажи йому дорогу до криниці, — попросила Ліонора, не дивлячись на Лінуса.

Грамп опустив руку на його плече. Лінус занепокоївся. Він ще неготовий.

— Я дуже радий, що зміг поговорити з тобою, — прошепотів він Ліонорі просто у вухо.

Говорити було важко через клубок у горлі.

Ліонора всміхнулася.

— Дочитаєш мені книжку, коли повернешся додому?

Лінус кивнув. Підняв руку, щоб витерти сльози, але сестра його випередила.

Хлопчик засунув руку в кишеню, щось вийняв і поклав біля Ліонори. Вони кілька секунд пильно дивилися одне на одного, а потім Лінус пішов до Грамра.

Востаннє озирнувся. Ліонора всміхалася. У руці вона тримала камінець у формі серця.

Розділ одинадцятий

Лінус пішов за Грамом вглиб його житла. Вони пройшли крізь арку, замасковану завісою із в'юнких рослин. Грамр підняв їх і пропустив Лінуса.

— Дякую, — мовив той тихо.

Залишити тут Ліонору виявилось для нього найважчим випробуванням за все життя. Ніколи більше не побачити її, не поговорити з нею. Це ж востаннє він чув її голос.

Лінус і Грамр зайшли до круглої кімнати. Посередині в підлозі була вирізана криниця. Лінус подумав, що ця дірка схожа на великий чорний рот. Обережно підійшов до краю і зазирнув. Скидається на те, що там дуже глибоко. Він не побачив води, тільки чорну густу темряву. Велике дерев'яне цебро гойдалося на мотузці, прив'язаній до корби.

— Сідай у цеберко, я тебе опущу, — проскрипів Грамр.

— А можна мені якогось ліхтарика?

Грамр кивнув і вийняв з кишені вузьку скляну пляшку, закорковану й запечатану воском. У пляшці колихалася золотиста рідина. Грамр збовтав її,

і рідина засвітилася. Жовтувате світло осяяло нерівні кам'яні стіни кімнати.

— Вона так світитиме кілька годин. Тобі вистачить, щоб дійти до Воріт.

Грамр прив'язав до пляшки шкіряного ремінця й повісив цей чудернацький ліхтар на шию хлопчику.

— Спасибі, Грамре, — подякував Лінус і повільно поліз у цебро.

Тут він згадав про Іслерді.

— А ця дорога не єдина? Я маю на увазі, якщо хтось переслідує мене, він може йти іншим шляхом?

Грамр кивнув і підморгнув хлопчикові молочно-білим оком:

— У катакомбах багато проходів. Частина відома, ще більше невідомих. Про цей прохід не знають навіть Вартові.

— Якби ж вони були моєю єдиною проблемою, — пробурмотів Лінус і взявся за мотузку.

Грамр якимось дуже серйозно подивився на нього. Очевидно, він розумів, що Лінус мав на увазі, але ніякої ради на те не мав. Гігант помалу почав опускати цебро.

— Подбай про неї, — попросив Лінус, і рогатий велетень схилив голову на знак згоди. А ще за мить його вже не було видно.

Колодязь нагадував отвір у підлозі, що він знайшов у Тракеборгу, тільки зараз Лінус не мав вибору, спускатися чи ні. Неподалік чулося, як крапає вода. Кам'яні стіни були вкриті мохом і дивними слизькими рослинами. Власне, вони скидалися радше на

щупальця, ніж на рослини, і гойдалися, як водорості у воді. Торкатися до них не дуже хотілося...

На стіні сиділа якась ящіркоподібна тварина, невелика, десь як Лінусова долоня. Блискучими очима-намистинками вона дивилася на Лінуса, поки той спускався мимо неї.

Тепер він уже бачив дно. З темної води виступали гладенькі камені, якраз на такій відстані, щоб ними можна було йти. Цебро опустилося, і Лінус виліз. Далеко-далеко вгорі він побачив обличчя Грамра. Помахав йому пляшколіхтарем, і цеберко поповзло вгору.

Він склав ковшиком долоні, набрав трохи води, випив. Страшенно холодна, крижана. Лінус роззирнувся. Камені вели до отвору в стіні. Хлопець пішов туди, якомога обережніше ступаючи на камені, — він анітрохи не хотів упасти в воду. Напитися — це одне, це ж, зрештою, криниця, але хто знає, які невідомі істоти чигають у темній глибині?

Лінус підійшов до отвору. Як він і думав, це був вхід у тунель. Долівка вкрита дрібненьким пісочком, але тут і там з-під нього стриміло гостре каміння. Довелося уважно дивитися, куди ставати. Тунель був не рівний, а петляв, як і ті, що ними раніше він ходив у місті. Може, всі тунелі в Сантіоні формували одну велетенську спіраль?

Трохи далі відкривалися входи в інші відгалуження, але всі вони вели догори, а Лінус шукав прохід, яким можна було спуститися. Пляшку він тримав перед собою. Рідина сяяла, мов сонячні промені. Ось світло вихопило з темряви ще один отвір у стіні.

Напівзасипаний, але доволі широкий, щоб пролізти. Лінус так-сяк розгріб пісок і протиснувся всередину. За кілька метрів зупинився. Щось почулося за спиною. Озирнувся, але нічого особливого не побачив — каміння, пісок і маленький отвір виходу. Обережно поповз далі, але неприємне відчуття не покидало — усе здавалося, що хтось стежить за ним.

Пересуватися було легко — він плавно ковзав униз піщаною долівкою тунелю. Часом навіть здавалося, що надто швидко. Що, як попереду з'явиться отвір і він не встигне загальмувати? Але незабаром він опинився в іншій печері. Лінус підвівся, заходився обтрушувати пісок, і тут його рука застигла. Він дещо побачив.

Сліди. Сліди людських ніг. Хоч і з великими кігтями.

Такі самі, як він бачив на запылюженій підлозі в Тракеборгу.

Лінус миттю вихопив з кишені зміїного зуба. Він стиснув зуби й пішов по сліду, тихо й обережно. Скоро почувся якийсь приглушений звук. Лінус завернув за ріг і просто перед собою побачив Щура.

Чи радше Щуролюда. Бо зараз це було щось середнє між пацюком і людиною.

Світло від пляшки змусило істоту озирнутися. Щур скинув на долівку мішок, в якому щось задзеленчало.

Кілька секунд вони просто дивилися один на одного. Сіро-буре волосся звисало з голови Щура спітнілими мотузками. Гострі вуха рясно обвішані

сережками, які дзвеніли від кожного поруху. Затяганий плащ, — безперечно, колись дуже дорогий, — прикривав напівзігнуті ноги. На руках, на шиї, на ногах — повсюди блищали намиста, браслети й золоті ланцюжки. З рота стирчали два великих гострих зуби, а довгий хвіст скидався на черв'яка.

Щур нагнувся і взяв мішок.

Лінус зібрав усю свою мужність і підняв зміїний зуб.

Час настав. Зараз або ніколи.

Щур ступив йому назустріч. Потім іще крок.

Лінус завмер. Зміїний зуб зупинив кам'яного монстра. Цього ж має бути достатньо для Щура, хай він і великий, як доросла людина?

Раптом Щур стрепенувся. Лінус побачив, як розширилися чорні зіниці його очей. Злодюга різко розвернувся і швидко поніс свій мішок у бічний тунель.

Лінус від несподіванки не міг поворухнутися. Щур його злякався!

А потім він почув щось за спиною і машинально стрибнув убік. Наступної ж миті волохаті павучі лапи вдарили саме в те місце, де він щойно стояв.

— Балакучу муху нелегко знайти, — прошипів Іслерді. Бліді губи скривила переможна посмішка. — Але Іслерді хороший полювати, Іслерді знайти.

Павук підняв передні кінцівки.

— Зараз Іслерді їсти!

Хрипкий голос луною відбився від кам'яних стін. Лінус відскочив від нового удару й опинився біля

отвору, в якому зник Щур. Тунель всередині був крутий, ніби лижний спуск. Хлопчик пірнув туди, а за ним розносився розлючений крик Іслерді.

Упавши на пісок в кінці спуску, Лінус аж крекнув. Над ним виросла постать Щура. Зміїний зуб випав йому з руки десь у пісок, захищатися не було чим. Жовті зуби клацнули за кілька сантиметрів від його обличчя. Гострі кігті вп'ялися в руку.

Лінус закричав. Він обмацував пісок, шукаючи свою зброю — зміїний зуб, але натрапив на мішок пацюка. З усієї сили він швиргнув його в кам'яну стінку. У мішку щось розбилося. Щур завив, відпустив Лінуса й кинувся до своєї здобичі. Вузлуваті пальці розірвали тканину, й злодій заходився перебирати нагробовані коштовності.

Лінус швидко схопився і кинувся шукати зуб. Краєм ока він побачив, що з мішка витікає якась синя рідина. Щур повернувся до хлопчика, розчепірів пазурі й кинувся в атаку. Але Лінус уже намацав у піску зміїний зуб і виставив його вперед.

Щур стрибнув і впав перед хлопчиком. Вони кружляли один навпроти одного: Щур — навкарачки, а Лінус перед ним — зі зміїним зубом у руці. Щур дихнув на нього гнилісним смородом:

— Який же з тебе брат, що покинув сестричку саму? — криво посміхнувся він. — І матусю, яка п'є так багато снодійних таблеток. Хто ж їм допоможе, поки ти тут?

— Не смій! — крикнув Лінус.

Щур вишкірився, показуючи свої гострі зуби.

— Зараз ти помреш, людинко! Та й твої рідні недовго проживуть. Навіть не встигнуть помітити твоєї відсутності.

Лінус загарчав і кинувся на ворога. Щурові очі зблиснули, він підняв руки, але Лінус підскочив до нього швидше, ніж той міг очікувати. З усієї сили хлопчик ударив Щура в груди.

Від сильного удару він знову впустив зміїний зуб. Обоє повалилися, але замість упасти на пісок вони ніби зависли. Застрагли в чомусь клейкому.

— Ниточка сіпається — значить, їжка зловилося!

В отворі вгорі показалися ноги павука. Одразу за ними пролізло біде безоке обличчя Іслерді. Лінус і Щур намагалися видряпатися з павутини. Хлопчик шукав очима, куди ж залетів зміїний зуб. Далеко, аж за кілька метрів.

Іслерді сповз по стіні й підійшов до здобичі.

— Тепер балакуча муха не летить, — прошипів павук. — Зловилося муха.

Іслерді нагнув голову й щось дослухав. Лінус зазмер, а от Щур сказано боровся з павутиною.

— Балакуча муха знову два? Завжди два балакуча муха?

— Я не розумію, про що ви! — закричав Лінус. — Ми ніколи раніше не зустрічалися!

— Він бреше! — вискnuв Щур. Він намагався перегризти павутину, але що більше смикався, то сильніше заплутувався у липких нитках.

Іслерді повернув своє сліпе обличчя до Лінуса.

— Іслерді знає, що ти балакуча муха. Іслерді клав на тебе нитку. У рану.

Павучі лапи обмацали руки Лінуса.

— Іслерді відчуває найменший рух балакучої мухи. Іслерді завжди знає, де муха.

Лінус глянув на руку — і побачив одну з павучих ниток. Лінусові стало зле. Аж голова запаморочилася.

— Це він перекинув твою нитку на мене! — показав на Щура.

Маленька голівка павука розгублено крутилася між лапами.

— Раніше балакуча муха балакала моїм балаком, — задумливо бурмотів монстр. — Іслерді чує, що одне з вас балака, як я. А друге балака інакш.

— Так отож! — вигукнув Лінус, подумки подякувавши вінку-тлумачу. — Він говорить, як ти. Отже, це він — балакуча муха. Він просто намагається надурити тебе!

— Балакуча муха підлий, — погодився павук і повернув обличчя до Щура. — Але Іслерді не певен. Іслерді їсти обоє. Іслерді жувати хороші хрусткі стегенця. І балакучого муха, і небалакучого немуха.

Хлопець перелякався. Щур не помилився — зараз Лінус помре!.. Але помре й Щур, тож хоча б із мамою та Ліннеєю все буде добре. Утім... Це залежить від того, з якого боку подивитися. Мама до скону шукатиме, куди він зник. Побиватиметься, але так ніколи й не дізнається. Ліннея, мабуть, зрозуміє, що сталося, але ж сказати не зможе.

Чи можна ще раз розбити розбите серце?

Принаймні Межа залишиться ціла й захищена. Хоч що зараз станеться, Лінус свою місію виконав.

Він урятував світи.

Іслерді підійшов до Лінуса. Роззявив пащу. Хлопчик побачив відблиски золотистого світла від пляшки на гострих павучих зубах. Нічого не залишалося, як заплющити очі й... Цієї миті золотавий колір світла змінився на моторошний зеленуватий і з тунелю пролунав могутній голос:

— Що тут відбувається? За зловмисні дії у катакомбах передбачено покарання!

Лінус хотів озирнутися, але павутина не пускала. Лише краєм ока він побачив Вартового. Потім почувся тріск, сліпучо-зелений спалах — і павутина почала танути. Лінус і Щур одночасно впали на землю.

Іслерді різко кинувся вперед, щоб прикрити свою здобич. Павучі ноги махали на всі боки, мов шалений вітряк.

Кулька зеленого вогню полетіла до Іслерді й вибухнула над чудовиськом. Посипалося каміння, Лінус руками прикрив голову.

Іслерді стрибнув до Вартового, той піднявся на стінку. Страж Межі махав ліхтарем, і смарагдово-зелене полум'я витанцьовувало над волохатим тілом павука. Весь тунель смердів Іслерді. Принаймні Лінус гадав, що це смердить присмалений павук.

— Іслерді ненавидить усіх! — крикнув павук і стрибнув на суперника.

Тіло Вартового вдарилося об стінку й впало на підлогу.

Щур поглядав то на битву, то на Лінуса, а потім схопив мішок з награбованими коштовностями й зник у п'їтми тунелю. Лінус схопив зміїний зуб і кинувся за ним, але почув стогін Вартового. Хлопчик зупинився і повернувся. Іслерді волочив долівкою непорушне тіло. Ліхтар валявся у піску, зелене полум'я ледь жевріло. Вартовий востаннє спробував піднятися, але сили його остаточно покинули.

«Треба щось зробити! — у відчаї подумав Лінус. — Я маю зупинити Щура, але як можна покинути напризволяще Вартового?»

Він кинувся до ліхтаря. Навіть не розуміючи, що робить, хлопець встромив зміїний зуб туди, де ще зеленіло полум'я. Язички почали підніматися, облизуючи вістря зміїного зуба. Лінус люто закричав і стрибнув на спину Іслерді. Зуб легко увійшов у павучу шкуру й вибухнув снопом іскор. Іслерді зарепетував. Вогонь ширився спиною, павук впав і почав кататися по долівці, щоб загасити полум'я. Лінус дивом вискочив з-під павучих ніг і відтягнув Вартового.

— Іслерді! — голос Лінуса пролунав у печері, мов грім. — Забирайся звідси, і я залишу тебе живим!

Павук посунув на нього, Лінус виставив поперед себе зуб. Павук засичав, але вогонь допікав усе дошкульніше, тож Іслерді здався і поліз у найближчий отвір шукати ради з вогнем.

Лінус повернувся до Вартового, який силкувався стати на ноги.

— Ти маєш показати мені найкоротший шлях до Воріт, — сказав хлопчик. — Треба зупинити Щура.

На полірованій масці Вартового зяяла велика дірка над оком.

— Ти врятував мене. Людино, ти нам не ворог.

— Звичайно, ні, — пробурмотів Лінус. — Треба було мало не загинути в шлунку павука-монстра, щоб це зрозуміти? Чому так?

— Вибач мені й моїм колегам. Не всі люди заслуговують ненависті.

— Чудово. Встановіть де-небудь такий знак. Можемо ми поквапитися?

Вартовий узяв свій ліхтар і пішов. Раз по раз він озирався, щоб пересвідчитися, що Лінус ішов за ним.

Звичайно, він ішов.

Залишалося тільки сподіватися, що Щур не дуже далеко від них відірвався.

Розділ дванадцятий

Лінус і Вартовий помчали катакомбами. Що довше вони бігли, то більше Лінус радів, що має такого провідника. Тунелі були дуже заплутані й схожі між собою. Сам він міг би багато днів блукати в пошуках Воріт.

Вони пересувалися мовчки. Вартовий не промовив ані слова. Мовчав і Лінус. Єдине, про що він думав, — чи встигне Щур дістатися Тракеборга раніше за нього. А що, як він уже там? Ця думка пекла немілосердно.

Вартовий біг попереду. Час від часу він озирався перевірити, чи не відстає Лінус. Сталева маска блискувала у світлі ліхтаря.

— Чому ти покинув свій пост? — пролунав різкий голос, і перед ними постав іще один Вартовий.

Лінус зупинився і підняв свій пляшколіхтар.

— Я супроводжую людину до Воріт, — пояснив Лінусів провідник.

Обидва Вартові були однаковісінькі, за винятком дірки на масці, яку пробив павук. Цікаво, як вони самі розрізняють одне одного?

— Людину?! — крикнув новоприбулий і визирнув з-за плеча свого колеги. Жовті очі звузилися, коли він побачив Лінуса. Рука метнулася до ліхтаря, зелене світло засяяло яскравіше.

— Ця людина під моїм захистом, — холодно сказав перший Вартовий. — Це мій кровний борг. Зашкодиш йому — матимеш справу зі мною.

Кілька секунд Вартові дивилися один на одного, потім обоє опустили ліхтарі.

— Що ж, тоді за його вчинки відповідаєш ти, — пробурмотів новоприбулий Вартовий і зник у своїй засідці.

Лінус і Вартовий знову кинулися бігти. Тепер тунель мав інший вигляд. Замість грубих каменів і піску — долівка, стіни й стеля були вкриті гладенькими кам'яними плитами. Лінус зрозумів, що вони наближаються до Воріт. Він побіг іще швидше. За кожним поворотом хлопчик сподівався побачити велику залу в печері. Треба дістатися туди якомога швидше, він мусить наздогнати Щура!

Вони повернули за черговий вигин.

— О ні! — видихнув Лінус, побачивши зелені вогні.

Вартові стояли вздовж стін. Лінус перейшов з бігу на крок. Він був переконаний, що зараз їх знову спинять, але його провідник біг далі з такою самою швидкістю. Опустивши очі, Лінус кинувся за ним. Краєм ока він бачив, як гойдаються плащі Вартових. Суворі стражі Межі Позасвітття стояли на місці й давали їм пройти. Можливо, їх попередили про дивну

людину. Жоден з них не сказав ані слова, але Лінус спиною відчував погляди їхніх жовтих очей.

Нарешті вони добігли до тієї самої печери. На протилежному боці Лінус побачив Ворота, такі ж широкі, як і раніше. На перший погляд здавалося, що все гаразд. Стіни так само випромінювали дивне світло. Але потім він помітив тріщини й розриви, які піднімалися з підлоги стінами й колонами, і здавалося, що печера може обвалитися будь-якої миті. Лінус придивився уважніше. Сітка тріщин біля Воріт була така густа, що стіни аж чорніли.

— Межа світів руйнується, — пробурчав Лінус і відчув, як швидко закалатало серце.

А що, як уже надто пізно?

— Ти повинен залишити все з цього світу тут, — Вартовий ніби перепрошував. — Межу між світами вже пошкоджено. Будь-яка річ, що перетне її, може призвести до остаточного руйнування.

— Але мені все це потрібно! — вигукнув Лінус, хоч і сам розумів, що Вартовий має рацію. — Без них я не зможу зупинити Щура!

Очі з-під маски глянули на нього.

— Я дозволю тобі вибрати щось одне, — мовив зрештою Вартовий. — Зброю, якою ти переможеш нашого спільного ворога.

Лінус глянув на обгорілий зміїний зуб. Його боявся Щур, ним він переміг Іслерді й навіть Нічного Мисливця.

У другій руці лежав перстеник з Ліонориного волосся.

Треба було вибирати. Час невпинно летів.

Він згадав, що Вільгельм казав про Ліонору. Мовляв, вона його просто використовує і зовсім не сестра йому. Що, як це кільце волосся було частиною хитромудрого плану? Якщо Ліонора так намагається примусити його пронести її через Ворота? Що станеться з Ліннеєю, коли він надягне на її палець це кілечко?

Але він так хотів вірити Ліонорі! Значно сильніше, ніж Вільгельмові.

Він вибрав перстеник Ліонори. Це так само могло бути його волосся. Або Ліннеїне.

Лінус віддав зміїний зуб.

— Обережно з ним. Дуже небезпечна штука, як ти міг помітити.

Без жодного слова Вартовий прийняв зуб і сховав під плащ. Лінус зняв із шиї Грамрову пляшку, розмотав смужки тканини, якими червонопера дівчина перев'язала йому ногу. Глянув на руку. Він непокоївся не лише через Межу. Думка про те, що всередині нього залишився шматок павутини, викликала дрож. Хлопчик стиснув зуби й почав роздряпувати засохлу кров на рані. Поколупав у рані цвяхом. Але звідки йому знати, вийняв він ту павучу нитку чи ні?

— Можеш допомогти? — гукнув Вартового. — Той монстр залишив у мені свою павутину.

Вартовий нахилився й оглянув рану. З відчиненого віконця ліхтаря вискочила іскра, повільно впала в рану й зашкварчала в крові. Лінус застогнав.

— Порядок. Ніяка павутина не встоїть перед нашим вогнем.

— Дякую, — кивнув Лінус і зняв вінок-тлумач.
Вартовий забрав і його.

— Верданді мілрен, Халез.

Без вінка слова стали такі ж незрозумілі, як раніше. Лінус кивнув на прощання, повернувся і побіг між потрісканими кам'яними колонами. Перед Воротами зупинився. Заплющив очі, глибоко вдихнув. І ступив останній крок у Позасвітті.

Печера затряслася, аж він мало не впав. Певен був, що стеля зараз обвалиться. Щодуху рвонув до драбини, прикриваючи голову руками. Тріщини ставали ширші й повзли все далі, сягнули стелі. Він глянув угору. Там має бути щось видно? Пісок, каміння? Ні, лише темрява. Ніби печера — просто аркуш паперу у вічній непроглядній порожнечі.

Від такої думки він задрижав.

Нарешті добіг до отвору, що вів у Тракеборг. Під черевиком щось дзенькнуло. Він глянув під ноги — то була гасова лампа, яку він впустив. Згадав, як страшно було спускатися в пітьмі. Але зараз він уже не той. Без вагань поліз драбиною вгору.

Знадобилося кілька хвилин, щоб очі звикли до темряви, лише тоді він зміг розрізняти контури предметів і побачив, що високо над ним хтось лізе. Лінус зрозумів, що то Щур, але чому він так повільно рухався? Поки Лінус долав чотири щаблі, той піднімався лише на один.

Наступної миті він зрозумів чому. Згадав, що Ліонора розповідала йому про час. Що його світ чекає Лінуса стільки, скільки він почувается там удома.

А Щур так часто швендяв між світами, що більше не належав до жодного з них. Ось чому Лінус його настиг! У своєму світі він повернувся саме в той час, в який було потрібно.

Щур, схоже, не помічав його. Важкий мішок теліпався, у ньому дзенькала здобич.

Лінус спритно здирався догори й швидко наздогнав Щура. Схожий на черв'яка хвіст звисав над головою, і хлопцеві доводилося пильнувати, щоб не зачепити його. Без жодного звуку він простягнув руку й схопив Щура за ногу.

І потягнув.

Щур завмер. Потім здивовано завив. І полетів донизу. Лінус швиденько притиснувся до стінки, і злодюга просвистів повз нього. Він знову рухався у часі звичайного світу. Щуряче виття все віддалялося і нарешті змовкло. Тварюка зникла в темряві. Через якусь мить Лінус почув дзенькіт — мішок з краденими скарбами впав на кам'яну підлогу.

Хлопчик поквапився нагору. Тепер, коли в них обох однакова швидкість, Щур може легко його наздогнати. Лінус навіть не сподівався, що той вгамується.

І недарма. Невдовзі знизу почулося клацання пазурів. Усе ближче й ближче.

Лінус помацав стінку. Тепер це була дерев'яна обшивка. Скоро вихід. Руки боліли, піт стікав по спині. Здавалося, він чує Щура вже просто під ногами. Нарешті побачив вихід, схопився за край і з останніх сил здерся на підлогу, а далі забіг у кімнату зі

скарбами. Там панували сутінки. За контуром він розпізнав скриню з монетами й потягнув її до дірки.

Лінус глянув у темну глибоку шахту. Щур уже майже дістався виходу. Він ліз навіть не драбиною, а дерся по стіні, мов павук. Тріски летіли вниз, коли він вганяв свої пазурі в дошки. Його очі блищали двома ліхтарями і звузилися від люті, коли Щур побачив Лінуса.

— Торкнешся моїх скарбів — розірву тебе на шматки! — просичав він кризь зуби.

— Мені вони не потрібні! — вигукнув Лінус. — Ось, забирай!

Хлопець підтягнув скриню до краю і штовхнув її в отвір. Повний монет ящик із дзенькотом полетів униз. Щур закричав, та Лінус навіть не озирнувся, щоб подивитися, як він там.

Хлопець знову кинувся у скарбницю. Треба було знайти механізм, що відчиняє двері зсередини. Нічого не бачачи, Лінус мусив шукати навпомацки. Тяглися неймовірно довгі секунди. Він пережив павука-монстра, зміїну зграю і кам'яних чудовиськ. Хіба так уже важко відчинити звичайні двері? Лінус мацав, шпортав, гладив усе навколо, шукаючи вихід. Він має бути! Нарешті його рука намацала кнопку — й книжкова шафа в коридорі відсунулася, відкриваючи прохід.

Під акомпанемент рипіння напівгнилих дошок він помчав коридором другого поверху. У вікна світив місяць. Досі ніч. Ніби його не було всього кілька хвилин.

Лінус збіг донизу сходами й влетів у коридор, де розташовувалися спальні. Двері відчинені. Зазирнув

у мамину кімнату. Вона лежала в тій самій позі, в якій він її залишив, тихенько сопіла уві сні. Понад усе йому хотілося кинутися до неї, пригорнутися, заплющити очі й забути про все, а не бути тим, хто рятує світ. Але він не міг. Більше нема кому. Він зачинив двері й поквапився до Ліннеї. З нею теж наче все було гаразд. Вона спокійно лежала під ковдрою. Жива! Ліонора так йому й казала, але все одно його гриз страх, що знайде її поранену чи неживу.

Тремтячою рукою він вийняв із кишені волосяний перстеник і надягнув Ліннеї на палець. Затамував подих і почекав.

Нічого не сталося.

Взагалі нічого.

Ліннея і далі непорушно лежала, і Лінус відчув, що його охоплює розпач. Він стиснув її плече. Ніякої реакції.

Невже Ліонора помилялася? Чи сказала неправду? Сльози набігли на очі, й хлопчик витер їх рукавом.

Він залишився сам. Допомоги чекати нізвідки.

Ще ніколи не почувався він таким безпорадним. Ні тоді, коли зустрівся з Іслерді. Ні тікаючи від Нічних Мисливців. Навіть серед велетенських змій сам у човні.

Ліонора його ошукала.

Він подумав, що в кухні можна взяти ножа й влаштувати засідку. Чи піти в кімнату з картинами й подивитися, може, на котрійсь вказано, де заховано ключ.

Він крутнувся, щоб вийти з кімнати, і завмер на місці.

У дверях стояв Щур.

— Справді думав, що тут ти в безпеці? — посміхнувся він, і жовті зуби зблиснули проти місячного світла. — Вона тобі не допоможе.

Загнутий кіготь вказав на Ліннею.

— У цьому світі вона абсолютно безсила.

Щур ступив кілька кроків до ліжка. Лінус побачив, що він кульгає. Мабуть, поранився під час падіння. А що, як це дасть шанс перемогти чудовисько?

— Чи це ти її захищаєш? — запитав Щур. — Бачу, ти без свого всесильного зуба. Загубив?

Він якось став більший, а темні очі ніби поглинали все світло в кімнаті. Зараз вони здавалися двома бездонними дірками. Щур підступив іще на крок. Лінус приготувався битися, дряпатися, кусатися — робити все, щоб захистити сестру.

Хлопчик кинувся уперед, але Щур був спритніший. Він крутнувся і важким хвостом збив Лінуса з ніг. Той стукнувся об підлогу, а наступної миті щурячі кігті вчепилися в його шию. Лінус через силу піднявся з підлоги й притиснувся до стіни. Щур підняв малого, й тепер він міг лише теліпати ногами в повітрі. Монстр дихнув на нього смородом гнилого м'яса.

Лінус намагався розчепити його руки, але Щур був надто сильний. Він здавлював хлопця, мов лещатами. Лінусові бракувало повітря, він слабшав, а тиск щурячих рук міцнів. Хлопчикові здавалося, що зараз голова вибухне. Від болю в очах мигтіли різнобарвні блискавки, він задихався, потекли сльози.

Він уявив маму й Ліннею. «Вибачте, — подумав. — Я справді старався. Але більше не можу...»

Голова запаморочилася. Зринали якісь безладні спогади, ішли, на їхнє місце приходили нові. Руки безвільно впали.

Повітря закінчилося.

І тоді, коли нібито смерть була зовсім поряд, йому пригадалася Ліонора. Вона тримала маленький камінець у формі серця й усміхалася йому.

І зненацька він усе зрозумів.

«У цьому світі вона безсила», — так казав Щур.

А це значило, що він знав! Знав, що Ліннея і Ліонора — одна особа! Інакше навіщо б він хотів убити Ліннею?

Ми можемо бачити тільки те, у що віримо.

Слова, які він колись давно прочитав і майже забув.

— Я вірю в тебе, Ліоноро, — прошепотів Лінус.

Можливо, це був просто збіг, чи це сталося, бо він відкинув сумніви, але саме цієї миті, саме з його словами в кімнаті щось змінилося. Несподівано він відчув присутність іще когось, кого раніше тут не було.

— То ти думаєш, що вона тебе бачить, людинко? Бачить, як я видушую життя з її нікчемного брата, занадто слабкого, щоб захистити її! Сподіваюся, що вона бачить. Я...

Щур глянув на Ліннею і трохи послабив хватку. Лінус вхопив ковток повітря. Що ж привернуло увагу Щура? Хлопець глянув на Ліннею. Повітря навколо неї потріскувало. А замість волосяного кілечка на пальці блищав золотий перстень. Очі Щура округлилися,

мов тарілки. З кутика рота потекла цівка слини. Щур відпустив Лінуса, і той упав на підлогу, вдихнув повітря і потер шию.

Мов у трансі, Щур підійшов до ліжка Ліннеї і зупинився перед ним. Погляд, яким він дивився на перстень, був майже благоговійний. Щур нахилився над Ліннеєю і потягнувся до її пальців.

«Я маю щось зробити!» — гарячково думав Лінус. Але перш ніж він встиг вирішити, що робити, побачив, як рука Ліннеї, звиваючись вужем, потяглася до Щурового зап'ястка й схопила його так, що аж хруснуло. Щур загорлав і спробував вирватися.

Ліннея розплющила очі. Вони гнівно палали білим світлом. Вона підтягла Щура ближче. Злодюга дряпався і клацав щелепами, але ні зуби, ні кігті не могли здолати її невидимого щита. Ліннея підняла другу руку. Повільно піднесла її до Щурової пики й притисла два пальці до лоба. Його темні очі сліпучо засяяли білим, як і її. Щур кричав. Світло в кімнаті ширилося і стало таке яскраве, що в Лінуса заболіли очі. Він затулив обличчя долонями й замружився.

І раптом стало тихо.

Лінус подивився крізь пальці — у кімнаті знову темно. Він пошукав поглядом Щура, але все, що від нього залишилося, — купка гарячого попелу на підлозі, на верхівці якої лежав щурячий кістяк. Скрізь по підлозі розкидані найрізноманітніші коштовності, а ще — великий чорний ключ!

Лінус кинувся до Ліннеї і взяв її за руку. Персня немає. Очі не світяться. Але разом з тим вони

здавалися живими, ніби дівчинка прокинулася. Уперше в житті вони бачили одне одного! Коротку мить він майже був переконаний, що побачив її усмішку.

— Дякую, — Лінус погладив її щоку.

Відповіді не було. Ліннея знову стала звичайною Ліннеєю, її безживні очі дивилися кудись за його плече.

— Дякую, — повторив він. — Ти найкраща сестра, яка тільки може бути.

Решту ночі він тяжко працював. Перенести в підземелля всі скарби, які накрив Щур, виявилось вкрай нелегко. Він збився з ліку, скільки разів йому довелося спуститися і піднятися драбиною. Скрині з золотими монетами були надто важкі, тому він невеликими купками пересипав їх до свого рюкзака.

Унизу в печері стояв знайомий Вартовий — неначе тільки на нього й чекав. Коли Лінус висипав за Ворота першу партію золотих монет, той нічого навіть не сказав. Хоча без вінка-тлумача вони однак не зрозуміли б один одного.

З кожним разом Вартових ставало дедалі більше. Їхні жовті очі дивилися то на Лінуса, то на тріщини в стінах печери — вони поступово почали затягуватися. Усе набувало такого самого вигляду, як під час його першого візиту. І здавалося навіть міцнішим.

Лінус носив і носив так кілька годин підряд. Він сам не розумів, звідки в нього взялося стільки сил. Невдовзі перед Вартовими вже лежала височенна купа скарбів. Останнім Лінус приніс бурштин з маленькою зловісною фігуркою. Хлопцеві здавалося, що

вона постійно дивиться на нього. А може, так і було. Тепер він знав, що в Позасвітті майже все можливо.

— Ну ось, — сказав Лінус Вартовим, хоч ті його й не розуміли. — Тепер усі ваші речі повернулися до вас.

Вартові стояли на диво тихо. Потім всі разом схилилися перед ним у шанобливому поклоні. А далі... Вони піднесли руки, почулося клацання металу, і Вартові зняли маски, відкривши йому свої бліді, але напрочуд вродливі обличчя. Зелена луска блищала на лобах і скронях. Від очей до кутиків рота спускалися різноколірні дуги. Усі мали полум'яно-руде волосся, сплетене в товсті коси, сховані під плащами. Лінус зрозумів, що всі вони — жінки.

Вартові всміхнулися Лінусу, а він усміхнувся їм.

— Що ж, тепер залишилися тільки Ворота, — хлопець підняв ключа.

Він підійшов до кам'яної плити в підлозі, де з'являла замкова щілина. Востаннє глянувши на Вартових Межі, він встромив ключа в замок. Ключ став на своє місце з мелодійним звуком. Величезні ступки почали зачинятися. Світло в печері стало яскравіше, і все задріжало, коли Ворота зачинилися. Лінус прокрутив ключ. Проміжок між Воротами й стіною поволі розчинився, і за кілька секунд вже навряд чи можна було здогадатися, де були Ворота.

Лінус зітхнув. Він страшенно втопився. Ще кілька хвилин він просто стояв і роззирався навколо, потім пішов до драбини — востаннє.

Колишня скарбниця порожньою мала дивний вигляд. Ніщо навіть не нагадувало про незліченні

багатства, які там зберігалися. Лінус натиснув на кнопку, якою відчинялися потайні двері. Кинув останній погляд на вхід до підземелля. Отвір зник. Дошки лежали рівно й щільно, ніби там ніколи не було ніякого входу.

Лінусу стало цікаво, чи зможе він колись зрозуміти, як працювали Ворота між світами. І взагалі, чи справді їх зробив Вільгельм.

З легкою усмішкою Лінус подався до своєї кімнати. Будинок більше його не лякав. Ліжко з залізними бильцями здавалося надзвичайно симпатичним. Він з розгону застрибнув на нього й заснув іще до того, як приземлився на матрац.

Розділ тринадцятий

— Я знайшов твої сережки, — сказав Лінус і відкусив великий шматок бутерброда.

Він вийняв з кишені блискучі прикраси й поклав на стіл.

Мама розквітла.

— Це ж треба! Дякую, Лінусе! Де вони були?

— На підлозі, — відповів Лінус і крадькома підморгнув Ліннеї.

І не збрехав. Він справді знайшов їх на підлозі. Просто не сказав, що вони лежали в купці попелу, яка залишилася від гігантського пацюка-зłodія. А попіл підмів і викинув у сміття.

Вони сиділи втрюх за кухонним столом і снідали. У вікна світило сонечко. На вулиці заповідався славний літній день. Лінус доїдав четвертий бутерброд, а шлунок все був ніби бездонна діжка.

— Я боялася, що ти й сьогодні будеш голодний. Добре, що сьогодні тобі вже краще.

— Так, я знову почуваюся добре, — згодився Лінус, беручись за п'ятий бутерброд.

У мами під очима темніли кола, й вона ніяк не могла побороти позіхання.

— Вибач. Не розумію, чому я сьогодні зовсім не виспалася.

Вона потерла очі.

— Може, це від свіжого повітря, — сказав Лінус, хоча він добре знав, від чого в неї така втома. Не міг же він їй сказати, що вчора їй підсипали цілу купу снодійних таблеток. Це викликало б нові запитання, на які він не зміг би відповісти.

Він вирішив, що нічого не розповість. Особливо мамі. Вона переживатиме, хоч він зараз з нею вдома і в безпеці. Тоді вона точно більше ніколи з нього очей не зведе, а він цього не хотів би. Тож Лінус ретельно приховав усі сліди свого перебування в Позасвітті. Рани на руках він заховав довгими рукавами сорочки, побиті ноги прикрив джинсами.

Мама ковтнула кави й подивилася на нього.

— Але не схоже, щоб ти дуже добре почувався, — зморшка в неї на лобі стала глибша. — Упевнений, що з тобою все гаразд?

— Авжеж, усе чудово! — усміхнувся Лінус. — Просто була виснажлива ніч.

Він знову змовницьки подивися на Ліннею. Вона сиділа, як і завжди, зі своїм відсутнім поглядом. Але тепер Лінус знав: вона чує. За цими відсутніми очима була та, що чула. Від цього йому стало жарко в грудях.

— Ми з Ліннеєю підемо в сад після сніданку. Я обіцяв їй дочитати книжку.

— Лінусе...

Мама була дуже серйозна. Вона поклала долоню на його руку.

— Слухай, я вчора помітила, що тобі не подобається у Тракеборгу. Якщо тобі тут погано, ми можемо не залишатися. Я зателефоную Генрієті й скажу, що ми повертаємося додому.

— Ні, ми залишаємося, — відповів він зі щирою усмішкою. — І знай: я більше не боюся. Навіть павуків.

Як же добре знову вийти під небо свого світу! Лінус аж здивувався, коли це усвідомив. Тішила навіть така звичайна річ, як пісня знайомої пташки чи шелестіння яблуневого листя. Він не пам'ятав, чи відчував коли-небудь таке полегшення. Тепер, коли все закінчилося, йому з плечей наче зняли важезний тягар. Здавалося, хлопець міг би злетіти. Зі Щуром покинчено, Ворота замкнено. Усе так, як має бути.

— Ти готова? — запитав він Ліннею і розгорнув книжку. Відповіді не було, але він і не потребував її. Знав-бо, що вона слухає.

Вони читали більше години. Коли до кінця залишалося кілька сторінок, від дороги почулися якісь звуки. Арон прийшов. На плечі він тримав косу.

Поки Арон пробирався через високу траву, Лінус зауважив на його обличчі тривогу. Але, побачивши Лінуса та Ліннею, Арон заспокоївся.

— Привіт, дітки! — усміхнувся він обом.

— Добридень, Ароне!

Лінус відклав книжку.

— Я прийшов травичку покосити. І подивитися, як тут у вас справи.

Арон помовчав, ніби добираючи слова. Він тяжко сів у траву й потягнувся рукою за високою стеблинкою.

— Я сьогодні погано спав, — задумано глянув він на Лінуса. — Мені все здавалося, що щось не так. Буцімто з вами щось має статися в цьому жахливому будинку.

Він кинув погляд на облізлий фасад і моргнув.

— Дивно, — буркнув старий. — Зараз він якийсь інакший. Не такий похмурий.

Тепер настав час Лінусові здивувати Арона. Йому було цікаво, що той скаже на його розповідь. Якщо взагалі щось скаже. Але Арон має право знати, що сталося з Вільгельмом.

— Ароне, — почав Лінус тихенько, — насправді цієї ночі дещо сталося. Але я не впевнений, що ви мені повірите.

Обличчя Арона зморщилося ще більше.

— Ти можеш дати мені шанс.

І тоді Лінус почав розповідати. Аронові очі ставали все більші, але він жодного разу не перебив і нічого не спитав. Коли Лінус дійшов до зустрічі з Вільгельмом, обличчя старого стало дуже сумне. Він опустив очі й слухав далі, аж поки Лінус дійшов до завершення всієї історії. Він майже закінчив, коли з будинку вийшла мама. Вона махнула рукою і підійшла до них.

— Тож, схоже, нам більше не доведеться непокоїтися через щурів у будинку! — сказав Лінус голосніше, щоб і вона почула.

Арон кивнув.

— Ти маєш якомсь зайти до мене на сік із булочною. Ми тоді могли б докладніше обговорити цю справу. Я маю на увазі, щури — це серйозні шкідники, — усміхнувся він, коли мама кинула на них здивований погляд.

— Доброго ранку, Ароне! — усміхнулася вона.

Арон тяжко встав і простягнув руку.

— Вітаю! — відповів. — Як ваші справи?

— Та трохи стомилася, але все гаразд. Он яка погода чудова!

Вона роззирнулася.

— Так, а я оце подумав, що треба у вас траву покосити, — нагнувся Арон по косу.

— Я завезу Ліннею в будинок, — мовив Лінус. — Ароне, я залюбки зайшов би до вас трохи згодом.

Арон кивнув і усміхнувся, а Лінус покотив Ліннеїн візочок через траву. Арон з мамою залишилися стояти в саду.

— Чудові у вас діточки, — сказав Арон.

Мама широко всміхнулася.

— Знаю.

— Я маю показати тобі одну картину, — сказав Лінус Ліннеї.

Він закотив візочок у будинок і зупинився у просторому холі.

— Не знаю, звідки вона взялася. Можливо, з Позасвіття, але Межі вона не зашкодить.

Він підійшов до прихованих за сходами дверей. У кімнаті пахло пилом і старим затхлим повітрям.

На вигляд усе було як раніше. Порожньо, темно, під стінами — вкриті папером картини.

— Це та картина, яка змінилася, — він підкотив візочок і поставив його перед картиною, щоб Ліннея теж могла бачити.

— Цікаво, що на ній намальовано зараз. Готова? — запитав хлопчик і зняв папір.

Кімната сповнилася світлом. У рамі було не полотно, а красиве барвисте вікно — Лінус бачив такі в старих церквах. Дрібні пластинки кольорового скла разом створювали зображення. З одного боку — Ліонора в профіль, навколо її рук танцює вогонь. З іншого боку — навпроти неї — чоловік. Пісочного кольору волосся зібране в хвостик, зелені очі світяться, вік визначити неможливо.

То був Вільгельм.

Він тримав у руці ключ. Точнісінько такий, як до Воріт у Позасвіття, тільки білий.

Раптом вікно змінилося. Різнобарвне скло стало прозоре, за ним постав сірий краєвид, ніби вкритий попелом. Тут і там палають високі, як дерева, смарагдово-зелені вогні. У вогнях зневажливо посміхаються якісь обличчя. На обрії він впізнав червоно-буру гору. Сантіона. І на вершині щось сидить. Величезна фігура з дикого зеленого полум'я. Місто, здавалося, хитається під його вагою.

Лінус не розумів, що саме означають ці сцени, але було очевидно: вони демонструють лиховісну картину майбутнього.

Освітлення в кімнаті змінилося. З-під рамки картини виповзла тінь. Якийсь темний силует. Він став посередині картини. Лінус відчув, що тінь дивиться на нього. Несподівано картина затремтіла. Силует потягнув руку до дітей, полотно картини розірвалося від одного боку рами до іншого. Скидалося на те, що рука виривається з картини. Серце в Лінуса шалено закалатало, він відпустив картину й відступив назад. Ledь не перечепився об Ліннею. Картина перестала труситися і впала долілиць. За нею була просто стіна — ніяких темних силуетів, ніяких рук. Усе це було лише на картині.

Лінус обережно підняв картину разом з паперовим аркушем і приставив до стіни. Кілька хвилин вагався, зважував за і проти. Потім глянув на Ліннею.

— Я мушу подивитися ще раз, — прошепотів він. — Мені треба знати, що буде далі в Позасвітті.

Він простягнув руку й взявся за один куток паперу. Повільно підняв. Потроху, сантиметр за сантиметром відкривав поверхню картини. Темний силует зник. Полотно ціле. Ліонора і Вільгельм стоять навпроти.

Але цього разу біля Ліонори був ще дехто. Хлопчик із чорним ключем на шиї.

Лінусу перехопило подих.

Він побачив себе самого.

Зміст

Розділ перший	6
Розділ другий	19
Розділ третій	35
Розділ четвертий	42
Розділ п'ятий	49
Розділ шостий	60
Розділ сьомий	70
Розділ восьмий	85
Розділ дев'ятий	96
Розділ десятий	106
Розділ одинадцятий	116
Розділ дванадцятий	127
Розділ тринадцятий	141

Літературно-художнє видання

Альбін Альвтеген, Карін Альвтеген
Ключ від позасвіття

Для середнього шкільного віку

Переклад зі шведської Володимира Криницького

Обкладинка та форзац Тетяни Якунової

Головний редактор Мар'яна Савка

Літературний редактор Оляна Чередниченко

Відповідальний редактор Наталка Малетич

Художній редактор Назар Гайдучик

Макетування Андрій Бочко

Коректор Анастасія Єфремова

Підписано до друку 18.12.2019 р. Формат 60×84/16

Гарнітура Merriweather. Умов.-друк. арк. 8,84

Наклад 3000 прим. Зам. №

видавництво

СТАРОГО ЛЕВА

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

ДК № 4708 від 09.04.2014 р.

Адреса для листування:

а/с 879, м. Львів, 79008

Львівський офіс:

вул. Старознесенська, 24-26

Київський офіс:

Ⓜ «Контрактова Площа»
вул. Григорія Сковороди, 6

Книжки «Видавництва Старого Лева»

Ви можете замовити на сайті starylev.com.ua

☎ 0(800) 501 508 ✉ spilnota@starlev.com.ua

Партнер видавництва

Віддруковано на ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»

Свідоцтво серія ДК № 5454 від 14.08.2017 р.

09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4.

Тел./Факс (0456) 39-17-40

E-mail: bc-book@ukr.net; сайт: <http://www.bc-book.com.ua>

Спершу Крістофер думав, що він звичайнісінький хлопчик, якому сняться незвичайні сни. Як тільки він заплющував очі, починалися дивовижні мандри в інші світи. Там у нього з'явилися справжні друзі: добродушний Такрой і дивна дівчинка, яка називає себе богинею Ашет, а ще дикий кіт Трогмортен. Що чекає на Крістофера у наступному сні, окрім цікавих та небезпечних пригод ціною в наступне життя? І що пов'яже його насправді з тими дивними снами та Крестомансі, якого називають найсильнішим чародієм усіх паралельних світів?

Молоденька чарівниця Гвендолен та її молодший брат Кет після загибелі батьків переїжджають жити у замок їхнього далекого родича — верховного мага Крестомансі, відповідального за використання чарів у всьому магічному світі та за його межами.

Усі довкола вважають Гвендолен обдарованою чаклункою і пророкують їй блискуче майбутнє, але Крестомансі цієї впевненості не поділяє. Честолюбна дівчина всіма способами намагається повернути до себе увагу, і тихий, сором'язливий Кет опиняється в центрі страшних, неймовірних, деколи сумних, а часом смішних подій. А чим закінчатся неймовірні пригоди цих незвичайних дітей, ви дізнаєтеся, прочитавши «Зачароване життя» відомої британської письменниці Діани Вінн Джонс...

Зла відьма перетворює Софі на старезну бабусю. Дівчина потрапляє в таємничий замок чарівника Хаула і укладає угоду з вогняним демоном, завдяки якому і рухається замок. На шляху до звільнення від закляття Софі доведеться розгадати багато загадок та побороти численні перешкоди...

Головним героєм «Повітряного замку» є Абдулла, якому до рук потрапив справжній скарб — килим-самоліт, який переносить його до прекрасні-принцеси. Юнак закохується в принцесу, однак його кохану викрадає грізний див, а на самого Абдулла починають полювання слуги султана.

Нова книжка Діани Вінн Джонс «Будинок безлічі шляхів» є продовженням «Мандрівного замку Хаула» та «Повітряного замку», і в ній зустрічаються герої з усіх трьох книжок.